Opłata pocztowa uiszczona ry załtem

Najer Folksblat

פּרייז 20 גראָשען

היינט 8 זייטען

נייער פאָלקסבלאַט

אונפּאַרטייאישע פּאָליטיש - געזעלשאַפטליכע טאָג - צייטונג

Nr. 17 (1010) | Łódź, Czwartek 20 Stycznia 1927 | פינפטער יאָהרגאַנג | לאָדז, דאָנערשטאָג יז שבט תרפ"ז. | Nr. 17 (1010)

אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאָווער 21, טעל. 24-71 || Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21. Tel 24-7

אָפּשאַפן די צאַרישע באַגרענצונגען

פאָדערט דער סענ. רינגעל אין דער בודזשעט-קאָמיסיע

וואַרשאַ, 19 (טעלעפאָניש פון אונזער ספּעציעל-קאָרעספּאָנדענט). אויף דער היינטיגער זיצונג פון דער בודזשעט-קאָמיסיע ביים סענאַט איז אין סגעטראָטען מיט אַלגעמיינער רעדע דער סענאַטאָר רינגעל, וועלכער האָט אין זיין רעדע אָנגעוויזן אויף פאַרשידענע עוולות, וואָס ווערען באַגאַנגען מצד דער רעגירונג געגען יידען, און דערביי באַמערקט, אַז אין יורידישען ראַט איז נישט אַריינגענומען געוואָרען קיין איין ייד. אויך ווערען יידען נישט אָנגענומען אַלס אַפּליקאַנטען.

סענ. רינגעל האָט געפאָדערט, אַז מען זאָל איין מאָל פאַר אַלע מאָל אָבשאַפן די אַלטע צאַרישע באַגרענצונגען.

עס האָט גענומען אַ וואָרט דער יוסטיץ-מיניסטער מעישטאָוויטש, וועלכער האָט ערקלערט, אַז וואָס שייך דעם יורידישען ראַט, האָט מען אין איהם געוואָלט אַריינגעהמען פאַרשטעהער סיי פון יודען סיי פון אוקראַינער, אָבער איצט איז די פראַגע בכלל נישט אַקטועל, ווייל דער יורידישער ראַט עקזיסטירט נישט... וואָס שייך די אַפּליקאַנטען איז די טענה נישט קיין ריכטיגע, ווייל אַזעלכע ווערען יאָ אָנגענומען.

און דעפּ. האָלובסקאַ זאָגט, אַז מיר זענען שוין גלייכבערעכטיגט...

וואַרשאַ, 19 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). היינט האָט אַ דעלעגאַציע פון יודישע אינוואַלידען בעזוכט דעם דירעקטאָר פון מלוכה'שען טאַבאַק-מאָנאָפּאָל, און זיך בעקלאָגט דערויף, וואָס מען מיידט אויס די יודישע אינוואַלידען ביים געבען קאָנצעסיעס. אַזוי האָט מען אין וואַרשאַ אויף 500 קאָנצעסיעס די יודען איינגעטיילט בלויז 5 קאָנצעסיעס.

ווי אין אַלע עהנליכע פאַלען, האָט דער דירעקטאָר צוגעזאָגט דער יודישער דעלעגאַציע דעם ענין צו בעטראַכטען.

סענסאַציאָנעלער אַרעסט אין קאָוונע.

קאָוונע, 19 (ספּ. טעל.) אַ גרויסע סענסאַציע האָט דאָ אַרויסגערופען דער אַרעסט פון צוויי מיליטער-לייט — דעם מאַיאָר טאָמקוס און קאַפּיטאַן קלימאַיטיס, ביידע אַרעסטירטע זענען אָפּגעפיהרט געוואָרען אין קאָנצענטראַציאָנס-לאַגער אין וואַרנאַ. עס ווערט זיי פאָרגעוואָרפען, אַז זייער טעטיגקייט איז געווען אַ סכנה פאַר דער געזעלשאַפטליכער רוהע אין ליטע.

דער אַרעסט איז פאָרגעקומען ביינאַכט אינגאַנצען אומבעמערקט פאַר דער בעפעלקערונג.

געשטאָרבען דער שאָך-מייסטער דוד יאַנאָווסקי.

בערלין, 19 (טעלעגראַפיש דורך י.ט.א.) אויף דער ריוויעראַ איז אין עלטער פון 54 יאָהר געשטאָרבען דער בעריהמטער יודישער שאַכמייסטער דוד יאַנאָווסקי.

דער פאַרשטאָרבענער האָט געשטאַמט פון פוילען און נאָך אַלס אַ יונגעל איז ער שוין געווען אַ זעלטענער שאַך-שפּילער.

שפּעטער איז ער אָפּגעפאָהרען קיין פּאַריז, וואו ער האָט שטודירט די שאַך-טעאָריע.

אויף די שאַך-טורנירען איז יאַנאָווסקי שטענדיג אַרויסגעטראָטען מיט ערפאָלג אַלס דער שאַך-מייסטער פון פראַנקרייך.

קאָנפיסקירט אַ העברעאישען „דושאַק-באַנד".

ירושלים, (י. ט. א.). די מאַכט האָט קאָנפיסקירט דאָס העברעאישע בוך פון גבריאל פּאַלמיר: „דושאַק-באַנד". אין דער פאַראָרדנונג ווערט געזאָגט, אַז דאָס בוך איז געגען דער זיטליכקייט.

אונאָפּהענגיגקייט וויל כינא

און נישט קיין ענגלישע קאָלאָניעס.

לאָנדאָן, 19 (אטע). דער אויסערן-מיניסטער פון דער קאַנטאָנער רעגירונג האָט זיך געווענדעט צו ענגלישע מלוכה מענער מיט אַן אויפרוף וועגען פאַרבעסערען די גרויסע היסטאָרישע עוולה אין בעצוג צו כינאַ.

ער ערקלעהרט געמליך, אַז די נאַציאָנאַלע רעגירונג פון כינאַ האָט נישט בדעה צו אָנפאַלען אויף ענגלאַנד אָבער זי פאָדערט, אַז די פראַגע פון פרעמדע לענדישע קאָלאָניעס זאָל ערלעדיגט ווערען אויפ'ן גרונד פון איבערגעבען זיי אויטאָנאָמיע אונטער דער סובערעניטעט פון כינא. דאָס וועט נישט בעדייטען, אַז דורך דעם וועלען מיט זיך גע-קריוודעט ווערען די אייגענטום-רעכט פון די ענגלישע בירגער.

דער מאָרגענדיגער פרייטאָג-נומער

„נייער פאָלקסבלאַט"

וועט זיין אַ געשעהעניש! דער נומער וועט האָלטען

18 זייטען

אין וועט ברענגען דעם אָנהויב פון אונזער גרויסען סענסאַציאָנעלען ראָמאַן

„די שוואַרצע כריזאַנטעמע"

נאָך די דעפּוטאַטען-אַרעסטען

ווענדונג פון דעפּ. וואָיעוואָדזקי. — פאָרשלאָג אויף דער קומענדיגער סיים-זיצונג. — לינקע דעפּוטאַטען וועלען פאָדערען בעפרייאונג.

וואַרשאַ, 19. (טעלעפאָניש פון אונזער סיים-קאָרעספּאָנדענט). נאָך דעם ווי עס איז פאַרעפענטליכט געוואָרען דער בריף-אויסטויש צווישען סיים מאַרשאַלעק און דעם יוסטיץ מיניסטער, האָט זיך דער פאָרשטעהער פון נ.פ.ר. וואָיעוואָדזקי געווענדעט צום יוסטיץ-מיניסטער מיט אַן אָנפראַגע, וואָס וועט זיין מיט'ן דעפּוטאַט האָלאָווטשאַק?

קיין ענטפער דערויף האָט ער נאָך דערווייל נישט בעקומען.

*

ווי בעוואוסט קומט דעם 25 ה. ח. פאָר אַ סיים-זיצונג. אויף דער דאָזיגער זיצונג וועט אוודאי בעהאַנדעלט ווערען דער פאָרשלאָג פון דער סיים-קאָמיסיע, וואָס לויט דער קאָנסטיטוציע מוזען אַלע דעפּוטאַטען האָבען דאָס רעכט צו דערפילען זייערע פליכטען אַזוי לאַנג, ווי זיי זענען נישט אַרויסגענומען געוואָרען דורכ'ן סיים אויף דער פאָדערונג פון געריכט.

*

אַ גרופּע לינקע דעפּוטאַטען גרייטען זיך אויך אַריינצוטראָגען אַ פאָרשלאָג, אַז די אַרעסטירטע דעפּוטאַטען זאָלען תיכף בעפרייט ווערען, כדי זיי זאָלען קאָנען קומען דערפילען זייערע פליכטען.

די דאָזיגע דעפּוטאַטען גרייטען זיך צו מאָטיווירען זייער פאָרשלאָג דערמיט, אַז אויך דער קאָנסטיטושער דעפּוטאַט קרוליקאָווסקי איז בשעתו בעפרייט געוואָרען ביז דער סיים האָט איהם נישט אַרויסגעגעבען. אַזאַ פאַל איז אויך געווען אין אַלטען קייזערליכען עסטרייך ווען עס איז אַרעסטירט געוואָרען דער דעפּוטאַט שייער. דעמאָלט האָט דער נאָך יונגער דעפּוטאַט דאַשינסקי געפאָדערט צו בעפרייען שייערן, און זיין פאָרשלאָג איז אונטערגעשטיצט געוואָרען דורך דער גאַנצער פּוילישער קאָלאָ שייער איז טאַקי בעפרייט געוואָרען.

נאָוועליזאַציע פון פערמענען-שטייער.

וואַרשאַ, 19 (טעלעפאָניש) דער שטייער-דעפּאַרטאַמענט ביים פינאַנץ-מיניסטעריום האָט שוין אויסגעאַרבייט אַ פּראָיעקט פון אַ נאָוועלע צום געזעץ וועגען פערמעגען-שטייער.

דער דאָזיגער פּראָיעקט וועט בעטראַכט ווערען דורך דער קאָמיסיע אונטערן פאָרזיץ פון וויצע-מיניסטער גורא.

נייע שטורמישע דעמאָנסטראַציעס פון אַרבייטסלאָזע אין פּאַריז.

פּאַריז, 19 (ספּ. טעל.) דאָ זענען ווידער פאָרגעקומען גרויסע דעמאָנסטראַציעס פון אַרבייטסלאָזע.

נעכטען האָבען דעמאָנסטרירט 1,500 קאָפע און האָטעל-אַרבייטער, און היינט האָבען זיך מיט אַ דעמאָנסטראַציע אָפּגעקלאָזט צום ראַט-הויז 2,000 אַרבייטסלאָזע מעטאַל-אַרבייטער.

צו דעם ראַטהויז גופא האָט אָבער די פּאָליציי נישט צוגעלאָזט די דעמאָנסטראַנטען, און ווען זיי האָבען זיך אויף דעם רוף פון דער פּאָליציי נישט געוואָלט פונאַנדערגעהן איז פאָרגעקומען אַ צוזאַמענשטויס צווישען ביידע צדדים.

די דעמאָנסטראַנטען האָבען פּראָטעסטירט געגען דער צו-קליינער אונטערשטיצונג, וואָס זיי בעקומען פון דער רעגירונג.

מוראדיגע פרעסט אין רוסלאַנד.

פּאַריז, 19. (ספּ. טעל.). „לע מאַטען" דערוויסט זיך פון מאָסקווע, אַז אין דער סאַמאַרער גובערניע האָבען זיך צוויי צוגען אָפּגעשטעלט אין מיטען וועג צוליב אַ שניי-שטורעם.

96 פּאַסאַזשירען זענען פון דעם שטאַרקען פראָסט פאַרפרוירען געוואָרען אויף טויט.

נעבעל און פראָסט.

אַמסטערדאַם, 19 (אטע) אַ זעהר געדיכטער נעבעל איז פאַרצויגען איבער האָלאַנד און בעלגיען.

מאָסקווע, 19 (אטע). אין דער געגענד פון סאַמאַרע אַרבייטען 10 טויזענד מאַן ביי דעם רייניגען פון שניי אויף דער באַהן-ליניע. דער פראָסט דערגרייכט ביז 80 גראַד. די שולען זענען געשלאָסען, אין פיגאַטשאָווער-קרייז זענען פון פראָסט געשטאָרבען 80 מאַן.

הישפּאַנקע אין ענגלאַנד.

לאָנדאָן, 19. (ספּ. טעל.) דאָס ענגלישע מיניסטעריום פאַר היגיענע שטעלט פעסט, אַז די פאַריגע וואָך זענען אין ענגלאַנד געשטאָרבען פון הישפּאַנקע 172 פּערזאָן, מיט צוויי וואָכען צוריק — 322 פּערזאָן.

סנאַמפּטער פון יוסטיץ-מיניסטער
וועגען דעם אַרעסט פון די פינף דעפּוטאַטען.

וואַרשאַ, 19. (טעלעפאָניש פון אונזער סיים-קאָרעספּאָנדענט) דער סיים-מאַרשאַלעק ראַטאַי האָט היינט פריה דערהאַלטען פאָלגענדען בריף:

„צום מאַרשאַלעק פון פוילישען סיים.

איך האָב דעם כּבוד מודיע צו זיין דעם מאַרשאַלעק, אַז די דעפּוטאַטען פּיאָטר מיאַטלאַ און פעליקס האָלאָבאַטש זענען פערהאַלטען געוואָרען, דער ערשטער אין גלעמבאָקיע און דער צווייטער אין וואָלאָזשין אויף אַ פערברעכערישען טאַט, וואָס איז בעגאַנגען געגען דער זיכערהייט פון דער מלוכה, און וואָס איז געפיהרט אונטער די דירעקטיוועס פון פרעמדע פאַקטאָרען און פאַר געלד, וואָס קומט אָן פון אויסלאַנד.

דאָס פערהאַלטען זיי איז פאָרגעקומען אויפ'ן בעפעהל פון געהילף-פּראָקוראָר ביי'ם ווילנער אַפּעלאַציע-געריכט, וועלכער איז אַרויסגעגעבען געוואָרען אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן בעפעהל צו אַרעסטירען די דעפּוטאַטען טאַראַשקיעוויטש, וואָלאָשין און ראַק-מיכאַילאָווסקי, וואָס עס איז געוועזען אונפערמיידליך, כּדי צו פערזיכערען די דערפילונג פון דער גערעכטיגקייט. און אויך כּדי בטל צו מאַכען די רעזולטאַטען פון דעם פערברעכען.

מיניסטער (–) מעישטאָוויטש.

רוסישע ידיעות וועגען געהיימע פּויליש-ליטווישע אונטערהאַנדלונגען.

מאָסקווע, 19 (ספּ. טעל.) דאָ ווערט איבערגעגעבען אַ ידיעה, וואָס פּען זאָל האָבען דערהאַלטען פון רעוועל, אַז אין קאָוונאָ געפינט זיך פירשט ראַדזיוויל, וועלכער פיהרט אונטערהאַנדלונגען מיט דער ליטווישער רעגירונג וועגען דעם, אַז ליטאָ זאָל צוטרעטען צו דער פערייניגונג פון די באַלטישע מלוכות געגען רוסלאַנד, גלייכצייטיג זאָל זיך געפונען אין וואַרשאַ אַ ספּעציעלער שליח פון קאָוונאָ אויך וועגען דעם זעלבען ענין.

פערקלענערט דעם פּוילישען קויהלען-עקספּאָרט.

דאַנציג, 19 (ספּ. טעל.) אין צוזאַמענהאַנג דערמיט, וואָס די ענגלישע קויהלען-מאַגנאַטען פערנעהמען צוריק די אַלטע אַמאָליגע מאַרק, איז אין פערגאַנגענעם חודש דורכ'ן דאַנציגער פּאָרט עקספּאָרטירט געוואָרען פּוילישע קויהלען מיט 45 טויזענד טאָן ווייניגער, ווי אין חודש נאָוועמבער. אין אַלגעמיין איז אין חודש דעצעמבער, פון פּוילען עקספּאָרטירט געוואָרען מיט 200 טויזענד טאָן ווייניגער ווי אין חודש נאָוועמבער. ד. ה. דער עקספּאָרט איז געפאַלען מיט 16 פּראָצענט.

אַ נייע אַראַבישע עצה ווי אַזוי צו לעזען די ארץ-ישראל-פראַגע.

ירושלים, (יט"א) אין דער אַראַבישער צייטונג „מעראַט אל שערק" שרייבט אַ כמעד סידקי דאיאני וועגען אַ נייעם וועג ווי אַזוי צו לעזען די ארץ-ישראל פראַגע. ער לעגט פאָר צו פעראייניגען ארץ-ישראל מיט עגיפּטען. ווען אַפילו די ציוניסטען וועלען איינברענגען קיין ארץ-ישראל אַ מיליאָן יודען, שרייבט דער אַראַבישער פּובליציסט, וועלט דאָס דאָן נישט געקענט האָבען קיין דעצידירענדען איינפלוס אויפ'ן כאַראַקטער פון אַ מלוכה, וואָס צעהלט 15 און אַ האַלב מיליאָן איינוואוינער, מוזולמענער לויט זייער גלויבען און אַראַבער לויט זייער שפּראַך און קולטור.

ווידער ענדעקט פערשפּרייטער פון פאַלש געלד.

דאַנציג, 19 (ספּ. טעל.) אין קעניגסבערג האָט די פּוילישע מאַכט ענטדעקט אַ צענטראַלע פון פאַלשע צוויי-זלאָטעס באַנקנאָטען.

2 פּערזאָן, ביי וועלכע מען האָט געפונען גרעסערע סומעס פאַלשע צוויי-זלאָטי-נאָטען, זענען אַרעסטירט געוואָרען. וועגען דעם ענין ווערט געפיהרט אַן ענערגישע אויספאָרשונג.

אין סאַנאַטאָריום פאַר רעקאָנוואַלעסצענטען.

חיפה. (יט"אַ). די „קופּת חולים" (אַרבייטער-קראַנקען-קאַסע אין ארץ-ישראל) פערענדיגט שוין דאָס בויען פון סאַנאַטאָריום פאַר רעקאָנוואַלעסצענטען אויפ'ן נאָמען פון בער באָראָכאָוו. דאָס סאַנאַטאָריום ווערט געבויט אויפ'ן באַרג כּרמל ביי חיפה און איז בעשטימט פאַר 30 פּערזאָן. די עפענונג פון סאַנאַטאָריום וועט פאָרקומען אין מאַי 1927.

ראָמאַן-פּרעמיען-קאָנקורס
פון „נייעם פאָלקסבלאַט"
קופּאָן
№ 6.

בעראַטונג פון רומענישע אוניווערזיטעטס-רעקטאָרען.

בוקאַרעשט. (י.ט.א.) די רעקטאָרען פון אַלע רומענישע אוניווערזיטעטען האָבען אין מיניסטעריום פאַר פאָלקס-בילדונג אָבגעהאַלטען אַ בעראַטונג. אַלס יסוד פון דער בעראַטונג איז געווען דער מעמאָראַנדום פון די רומענישע סטודענטען. די רעקטאָרען האָבען בעשלאָסען נישט בעטראַכטען די פאָדערונגען בנוגע „נומערוס קלאַוזוס" און „נומערוס נולוס". מכּח דער מתים-פראַגע איז בעשלאָסען געוואָרען צו אינטערוועניר ען ביי די יודישע קהלות, אַז מען זאָל צושטעלען אין די קליניקעס די כּתים, וואָס האָבען נישט קיין קרובים.

וועגען צוריקציהען די שטראָף פאַר די סטודענטען, וואָס האָבען זיך בעטייליגט אין די אונרוהען איז בעשלאָסען געוואָרען, אַז אויב די לאַגע אין די אוניווערזיטעטען וועט זיך ענדערען, און עס וועלען גענצליך אויפהערען די אַנטיסעמיטישע אַגיטאַציעס און עס וועלען זיין גענוגענדע גאַראַנטיעס פאַר רוה, וועט מען צוריקציהען די בעשטראָפונג פון די סטודענטען.

יוסטיץ-מיניסטער ביי פּילסודסקי'ן.

וואַרשאַ, 19 (טעלעפאָניש) נאָכטען אַרום 12 ביינאַכט איז דער יוסטיץ-מיניסטער, מעישטאָוויטש געפאָהרען אין בעלוועדער און אָפּגעהאַלטען מיט'ן מאַרשאַל פּילסודסקי אַ בעראַטונג, וואָס האָט געדויערט בערך 40 מינוט.

פון בעלוועדער איז דער יוסטיץ מיניסטער אָפּגעפאָהרען אין אַן אונבעוואוסטער ריכטונג. אַהיים איז ער נישט געקומען ביז שפּעט אין דער נאַכט.

גאָלד פאַר פּוילען.

דאַנציג, 19 (ספּ. טעל.). ווי די היגע באַלטישע „פּרעסע" מיילט-מיט, האָט די „באַנק פּאָלסקי" געקויפט אין ענגלאַנד, דורך דער פערמיטלונג פון דער „באַנק אָוו ענגלאַנד" אַ טראַנספּאָרט גאָלד, אין דער ווערט פון 2 און אַ האַלבען מיליאָן זלאָטים.

אַרעסטירט נאָך אַ ווייס-רוסישען דעפּוטאַט.

וואַרשאַ, 19 (טעלעפאָניש) נאָכטען שפּעט אין אָוונט האָבען זיך אין שטאָט פערשפּרייט קלאַנגען, אַז אין סמאָלבצי איז אַרעסטירט געוואָרען דער זעקסטער ווייס-רוסישער דעפּוטאַט, סאָביאַלעווסקי.

די דאָזיגע ידיעה, וואָס מיר גיבען איבער, פערשטעהט זיך, אַלס קלאַנג, איז אָפיציעל נישט בעשטעטיגט געוואָרען.

ערב אַ בירגער-קריג אין לעטלאַנד.

ריגאַ, 19 (ספּעצ. טעל.) דער אָרגאַן פון די רעכטע „לאַטווים" טיילט מיט, אַז די לעטישע סאָציאַליסטען גרייטען זיך צו אַ בירגער-קריג. עס זאָל זיין דורכגעפיהרט אַ רעגיסטראַציע פון די סאָציאַליסטען, וואָס זענען פעהיג צו טראָגען געווער, געוועהר זאָל מען האָבען איינגעקויפט אין דייטשלאַנד און עס ווערט בעהאַלטען ביים דעפּוטאַט קאַלנין און ביים זוהן פון פּרעזידענט פון סיים.

דער קאַמף געגען אַנטיסעמיטיזם אין סאָוויעט-רוסלאַנד.

מאָסקווע. (יט"אַ). די פראַגע וועגען קאַמף מיט'ן אַנטיסעמיטיזם ווערט נאָך אַלץ לעבהאַפט דעבאַטירט אין די געזעלשאַפטליכע קרייזען. אויף דער קאָנפערענץ פון דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי אין מאָסקווער קרייז, וואָס קומט איצט פאָר זענען אויספיהרליך בעהאַנדעלט געוואָרען די ערשיינונגען פון אַנטיסעמיטיזם און די מיטלען פון קאַמף געגען איהם. אין דער דיסקוסיע האָבען גענומען אַ שטאַרקען און אַקטיווען אַנטייל רוסישע אַרבייטער.

12,00 פּראָטעסטירטע וועקסלען איז משך פון יאָהר 1926 אין חיפה.

חיפה. (י.ט.א.) אין משך פון יאָהר 1926 זענען אין חיפה פּערעגעסטרירט געוואָרען 1,200 פּראָטעסטירטע וועקסלען. די דאָזיגע גרויסע צאָהל פּראָטעסטען איז אַ פּועל-יוצא פון הערשענדען ווירטשאַפטליכען קריזיס. די צאָהל פון די פּראָטעסטירטע וועקסלען אין יאָהר 1925 איז געווען 400 און אין יאָהר 1924 200.

יודישער עקספּערט וועגען שטאַטסלאָזע.

זשענעווע. (י.ט.א.) דער עקזעקוטיוו פון אינטערנאַציאָנאַלען קאָמיטעט פאַר עמיגראַציע-שוץ האָט בעשטימט ה' צבי אַבערמאַן, דעם פאָרשטעהער פון פעראייניגטען יודישען עמיגראַציע-קאָמיטעט, אַלס דעלעגאַט פון אינטערנאַציאָנאַלען קאָמיטעט אויף דער עקספּערטען-קאָנפערענץ ביים פעלקער-בונד אין דער פראַגע פון שטאַטסלאָזע בירגער. דער עקזעקוטיוו האָט אויך אָנגעפרעגט ביים ה' לוציען וואָלף, וואָס פאַר אַ פאָרשלאַגען ער וויל מאַכען דער קאָנפערענץ פון עקספּערטען.

אַמעריקאַנער סטודענטען בעזוכען ארץ-ישראל.

ירושלים. (י.ט.א.) מיט 5 חדשים צוריק איז, ווי בעקאַנט, אויפ'ן שיף „ראָדהעם" אָבגעפאָהרען פון ניו-יאָרק אַ גרופּע סטודענטען מיט זייערע פּראָפעסאָרען אויף אַ רייזע אַרום דער וועלט. די דאָזיגע עקסקורסיע, וואָס איז בעקאַנט אַלס „שווימענדער אוניווערזיטעט", האָט שוין בעזוכט פיל לענדער און קומט אויך קיין ארץ-ישראל סוף יאַנואַר. אויף דער איינלאַדונג פון ציוניסטישען עקזעקוטיוו וועלען די אַמעריקאַנער סטודענטען און פּראָפעסאָרען בעזוכען די יודישע קאָלאָניעס און געגנוי זיך בעקענען מיט דער אויפבוי-אַרבייט פון דער יודישער נאַציאָנאַלער היים אין ארץ-ישראל.

נאַציאָנאַלע מינדערהייטען אויף אוקראַינע.

כאַרקאָוו. (יט"אַ). לויט דער אָפיציעלער סטאַטיסטיק, וואָס איז צונויפגעשטעלט געוואָרען אויף דעם צוזאַמענפאָהר פון די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען, געפינען זיך היינט צו טאָג אויף אוקראַינע איבער 5 מיליאָן מענשען פון פערשידענע נאַציאָנאַליטעטען, וואָס עס מאַכט אויס 13 פּראָצענט פון דער אַלגעמיינער בעפעלקערונג אויף אוקראַינע. פון זיי זענען רוסען – 2 מיליאָן 300 טויזענד יודען – 1 מיליאָן 400 טויזענד פּאָליאַקען – 400 טויזענד, דייטשען – 375 טויזענד, מאָלדאַוואַנער – 270 טויזענד, בולגאַרען – 100 טויזענד, ווייס-רוסען 25 טויזענד און איבער 80 טויזענד פון פערשידענע אַנדערע נאַציאָנאַליטעטען.

בײלײד!

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס אונזער וו. שעף, סעקרעטאַר פון דער יודישער גמינע, ה' נאָרעל, צוליב'ן טויט פון זיין

פאָטער נ"ע

אין דער געזעלשאַפטליכער אַרבייט זאָל איהר אייער טרייסט געפינען!

די פּעאַמטע פון דער שטאַט-אַבטיילונג
ביי דער יודישער קהלה אין לאָדז.

אונזער אויפריכטיגען ביילייד דריקען מיר אויס דעם סעקרעטאַר פון דער לאָדזער קהלה, ה' נאָרעל, צום טויט פון זיין

פאָטער.

די רעדאַקציע „נייער פאָלקסבלאַט".

דעם טיפסטען ביילייד דריקען מיר אויס דעם סעקרעטאַר פון דער קהלה ה' נאָרעל, צוליב'ן טויט פון זיין

פאָטער.

המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים!

דאָס פּערסאָנאַל פון בית-החיים.

516

אונזער טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס דעם סעקרעטאַר פון דער קהלה ה' נאָרעל, צוליב'ן טויט פון זיין

פאָטער.

די פּערסאָנאַלען פון דער קהלה-קאַנצעלאַריע און ראַבינאַט.

517

די פראגע

חענען א הלואה.

די פֿראַגע פֿון אַן׳אויסלענדישער הלואה פֿאַר פּוילען איז געוואָרען זעהר אַקטועל און ווערט אַרומגערעדט אין דער גאַנצער פּרעסע.

איין זאַך איז קלאָהר, אַז די ביז־איצטיגע הלואות, הגם זיי זענען געווען גאַנץ מינימאַלע, האָבען נישט געטויגט און האָבען געבראַכט פּוילען מעהר שאָדען ווי נוצען.

און טאַקי די ערשטע דריי הלואות — די טעפּליץ־הלואה, פֿאַר וועלכען געלד עס זענען אויסגעקויפֿט געוואָרען די פּריוואַטע טאַבאַק־פֿאַבריקען, ווייטער די דילאָן־הלואה און שוין גאָר צום לעצט, בעת דער ממשלה פֿון מיניסטער באַרטעל — די האַרימאַן־הלואה, פֿאַר וועלכער ס׳איז אַוועקגעגעבען געוואָרען די פּויליש צינק פּראָדוקציע — אָט די אַלע דריי הלואות האָבען נישט געטויגט. הגם זיי זענען געווען אינוועסטיציע־הלואות

נאָכ׳ן ביישפּיל פֿון דער רעגירונג זענען נאָכגעגאַנגען די שטעדט און האָבען אויך גענומען אינוועסטיציע־הלואות פֿון דער פֿירמע „אולען און קאָמפּ", און אויך די דאָזיגע אינוועסטיציע־הלואות פֿויגען אויפֿ׳ן פּייער. אַלזאָ, די ביז־איצטיגע אינוועסטיציע־הלואות האָבען די געהעריגע פּעולה נישט געהאַט.

אויב מ׳רעדט אַלזאָ ווייטער וועגען אַן׳אינוועסטיציע־הלואה דאַרפֿען שוין איצט אויסגעמידען־ווערען אַלע פֿעהלערען, וועלכע זענען געמאַכט געוואָרען ביז איצט

עס ווערען איצט געמאַכט אַנשטרענגונגען צו בעקומען אַ זעהר גרויסע הלואה אויף עלעקטריפֿיצירען פּוילען, די דאָזיגע הלואה זאָל געבען די פֿירמע „אוטיליטיס קאָרפּאָריישאָן", וועלכע פֿערלאַנגט די מאָנאָפּאָליזאַציע פֿון דער עלעקטרישער קראַפֿט אין פּוילען. דער וויצע־פּרעזעס פֿון „באַנק־פּאָלסק", אָסאָווסקי פֿיהרט טאַקע איצט די אונטערהאַנדלונגען וועגען דער דערמאָהנטער הלואה.

די פֿראַגע, וועלכע די מאַסגעבענדע ספֿערען האָבען צו ענטשיידען איז פֿאַל, ווען ס׳זאָל געלונגען צו בעקומען אַ גרעסערע הלואה, איז: צי זאָל די הלואה זיין ווידער אַ אינוועסטיציע־הלואה, אָדער אַן אַזוי גערופֿענע סטאַביליזאַציע־הלואה. אין לעצטען פֿאַל וואָלט די הלואה פֿערנוצט געוואָרען אויף ענטגילטיג צו פֿערפֿעסטיגען די וואַלוטע, אויף צו בעזייטיגען די דעפֿיציטען אין בודזשעט און אויף צו דערוועקען דעם צוטרוי פֿון אויסלאַנד צו דער פֿינאַנציעלער שטאַרקייט פֿון פּוילען.

דאָס לעצטע איז אָהן צווייפֿעל דאָס וויכטיגסטע און דערצו איז נויטיג, אַז ביי די אונטערהאַנדלונגען זאָל די רעגירונג אַרויסטרעטען מיט אַ קלאָר פּרעציזירטען פּלאַן און פּראָגראַם. ווייל די אומבעשטימטקייט מכוח דעם צוועק פֿון דער הלואה איז לכל הדעות נישט מסוגל צו שאַפֿען דעם פֿינאַנציעלען צוטרוי, אין וועלכען פּוילען נויטיגט זיך אַזוי שטאַרק.

קצ.

ד״ר ראָזען געקומען קיין מאָסקווע

מאָסקווע. (יט״אַ). נאָך אַ לענגערען אויפֿענטהאַלט אין אַמעריקאַ איז קיין מאָסקווע צוריקגעקומען דער דירעקטאָר פֿון „אַגראָ־דזשאָינט" ד״ר. יוסף ראָזען. אין צוזאַמענהאַנג מיט דער הייצהריגער קאָלאָניזאַציע קאַמפּאַניע. וואָס ווערט זיך אָנהויבען אין פֿריהלינג, האָט דר. ראָזען ערקלערט דעם פֿאָרשטעהער פֿון דער יודישער טעלעגראַפֿען־אַגענטור, אַז ער איז זיכער, דאָס די געהעריגע ערד־שטחים וועלען צוגעשטעלט ווערען און דער קאָלאָניזאַציע פּראָגראַם אויפֿ׳ן יאָהר 1927 וועט קענען אויסגעפֿיהרט ווערען.

„רויטער אנטיסעמיטיזם" אלס וואהל־טאקטיק.

ערב די וואהלען צום עסטרייכישען פארלאמענט.

(קאָרעספּאָנדענץ פֿון חיען צום „נייעם פאָלקסבלאַט").

עסטרייך גרייט זיך צו פּאַרלאַמענט־וואַהלען. נו, איז ביי די פּאָליטישע פּאַרטייען לעבעדיג געוואָרען. יעדע פּאַרטיי זוכט חטאים אויף דער צווייטער. פּאָליטישע קאָרופּציע און שמוציגע פֿינאַנציעלע געשעפֿטען פֿון דעפּוטאַטען אין פּאַרלאַמענטאַרישע גרופּען ווערען אויפֿגעהאַנגען אויף די גרויסע גלעקער פֿון די פּאַרטייאישע צייטונגען אַלס סיגנאַל און שטורמצייכען פֿון דער פֿאַרשטעהענדער וואַהל־קאַמפּאַניע.

דוכט זיך, אַז מיט די עסטרייכישע יודען האָט דער דאָזיגער מיסטהויפֿען קיין שום שייכות נישט. וואָס האָבען די עסטרייכישע יודען פֿאַרא שייכות מיט׳ן פּאַרלאַמענט? די וואַהל־אָרדינאַציע איז לכתחלה געוואָרען אַזוי צוגעשניטען, אַז דאָס פֿרייהייטליכע ווינער בירגערטום בכלל און די בירגערליכע יודישע בעפֿעלקערונג בפֿרט זיצט שוין לאַנג אין פּאַרלאַמענט אָן אַ שום פֿערטרעטונג. אין עסטרייכישען נאַציאָנאַל־ראַט איז פֿערטרעטען די פּויערישע בעפֿעלקערונג, די אַרבייטערשאַפֿט, די געוואַלדיגע מאַסען פֿון מלוכה־בעאַמטע און מוניציפּאַלע אָנגעשטעלטע ווי אויך אַ געוויסער טייל פֿון קלענערע קריסטליכע סוח׳ים.

די בערך 52% אויסמאַכענדיגע יודישע בעפֿעלקערונג פֿון ווין איז פֿאַר דער עסטרייכישער געזעצגעבונג בלויז אַ שטייער־אָביעקט, נישט מעהר. ווינער האַנדעל און אינדוסטריע ליגט ביז 50% אין יודישע הענד און דאָס איז אין די לעצטע יאָהרען נישט קיין פּריווילעגיע, נאָר אַ שרעקליך שווערע לאַסט, אונטער וועלכע עס ברעכען צוזאַמען בסדר מעהר פֿירמעס און אפֿילו זעהר אַלטע געשעפֿטס הייזער.

מיט׳ן ווירטשאַפֿטליכען חורבן האָבען די ווינער יודען שוין געמאַכט שלום. זיי האָבען רעזיגנירט פֿון יעדער הילף אָדער ערלייכטערונג, זיי ווערען כסדר אָרימער און זענען געצוואונגען אָנצוזעהן מען פּאַסיוו זייער גורל, וועלכע ענטוויקלט זיך אין אַ אומפֿערמיידליכער קאַטאַסטראָפֿע. זיי זענען צופֿרידען ווענינגסטענס מיט דער פּאָליטישער רוה,

מיט׳ן איינגעשלאָפֿענעם אַנטיסעמיטיזם, מיט געוויסע בירגערליכע פֿרייהייטען און מיט אַ זיכערען לעבען, ווענינגסטענס אין פֿיזישער בעציהונג. אַזוי לאַנג די צוויי הויפּט־פּאַרטייען — די קריסטליכע סאָציאַלע און די סאָציאַל־דעמאָקראַטען — רייסען זיך אַרום דער מאַיאָריטעט אין די געזעצגעבענדע קערפּערשאַפֿטען, איז ווענינגסטענס אָפֿיציעל נישטאָ קיין יודענפֿראַגע אין עסטרייך.

אָבער שוין די ערשטע סיגנאַלען פֿון דער פֿאָרשטעהענדער וואַהל־קאַמפּאַניע האָבען זיך אָנגעהויבען מיט אַנטיסעמיטיזם. די ערשטע סיגנאַלען זענען רויט, זייער מקור ליגט מערקווירדיגערווייזע ביי דער עסטרייכישער סאָציאַל־דעמאָקראַטיע. ס׳האָט זיך ענטפּלעקט אַ אָפֿענער אויסגערעכענטער רויטער אַנטיסעמיטיזם. נישט צוליב אַנטיסעמיטישע פּרינציפּען. אַזוי נידריג איז די עסטרייכישע סאָציאַל־דעמאָקראַטיע אפשר נאָך נישט. ניין, פּשוט צוליב פּאַרטייאישע מאַניעווערס און מחמת וואַהל־טאַקטיק.

אַרויסהענגען פּלוצים די אַנטיסעמיטישע פֿאָהן, איז פֿאַר די סאָציאַלדעמאָקראַטען אוממעגליך. איז מען געפֿאַלען אויף אַן׳אַנדערער חכמה: דיסקרעדיטירען די קריסטליך־סאָציאַלע פּאַרטיי אין די אויגען פֿון קריסטליכען קליינבירגערטום דורך יודישע משלים און בעווייזען, אַז איהר אַנטיסעמיטיזם איז בלויז אַ מאַסקע, נאָר אַ מיטעל און נישט קיין אמת. דער מענאָר פֿון דער נייעסטער סאָציאַלדעמאָקראַטישער קאַמפּאַניע קלינגט אויס פּראַקטיש אַלס מיאוס׳טע אַנטיסעמיטישע אויפֿרייצונג. אין פּאַרלאַמענט, אין די לאַנדעס־קערפּערשאַפֿטען, אין פֿערזאַמלונגען און אין דער פּרעסע מאַכט מען די קריסטליך־סאָציאַלע דעם פֿאָרוואורף, אַז זייער אַנטיסעמיטיזם איז אַ שקר, זיי מאַכען אַנטיסעמיטיזם נאָר מיט׳ן מויל, אָבער נישט פּראַקטיש. זיי האַנדלען און וואַנדלען מיט יודען. אין יעדער קריסטליך־

סאָציאַלער אונטערנעהמונג איז ערגיץ וואו בעהאַלטען אַ יוד. און נישט סתם פֿיינע יודען, נאָר „אָסטיודען" — דאָס הייסט וואָס אין דער קאָרט, דאָס ערגסטע אין דער וועלט.

נו, געהט אומעטום זינגט חרשים אַ סדרה יודען. די קריסטליך־סאָציאַלע שווייגען נישט. זיי ווייזען אָן אויף די פֿיל יודען אין דער פֿיהרונג פֿון דער סאָציאַלדעמאָקראַטישער פּאַרטיי. מע שעלט זיך געגענזייטיג, מ׳זידעלט זיך און בעשמוצט איינער דעם אַנדערן „ווי מאַרקזיצערס. און אַלץ אויפֿ׳ן יודישען חשבון. דער שרייט אַ רוח אין אייערע יודענס טאַטען אַריין" און די ענטפֿערן: „אַ רוח אין דיינע יודענס טאַטענס טאַטען אַריין!" אַזוי געהט עס טאָג פֿאַר טאָג און די סאָציאַלדעמאָקראַטען מאַכען כסדר נייע אָפֿענסיוען און פּראָוואָצירען פֿרישע אַנטיסעמיטישע העצערייען און געלעכטער.

און אַלצדינג צוליב אָפּרייסען ביי דער קריסטליך־סאָציאַלער פּאַרטיי עטליכע טויזענד קליינבירגערליכע אַנטיסעמיטישע וועהלער. די גאַנצע חכמה איז בעווייזען זיי: זעהט נאָר, ווי זיי נאַרען אייך אַט אַלע יאָהרען מיט׳ן אַנטיסעמיטיזם. זעהט, ווער ס׳בעקעמפֿט דאָס יודישע קאַפּיטאַל — מיר אָדער זיי?! זעהט, ווער ס׳האַנדעלט מיט יודען און חבר׳ט זיך מיט זיי. נישט מיר סאָציאַלדעמאָקראַטען, נאָר זיי, די קריסטליך־סאָציאַלע! זעהט, ווי מיר מוזען קעמפֿען אין פּאַרלאַמענט, אַז די קריסטליך־סאָציאַלע זאָלען נישט שאַפֿען קיין געזעצען לטובת ראָטשילד! זעהט, ווי אין יעדען קריסטליך־סאָציאַלען געשעפֿט שטעקט פֿערבאָרגען אַ אָסטיודישער שווינדלער!

אָט אַזוי ווערט די גאַנצע פּאָליטישע לופֿט אין עסטרייך פֿערגיפֿטעט מיט סאָציאַלדעמאָקראַטישען אַנטיסעמיטיזם און ס׳געהמט נישט קיין עק און מען זעהט נישט קיין סוף. ס׳איז נור איין מעלה, וואָס ביי דער פּאַרלאַמענט, סיי די פּאָליטישע פּאַרטייען האָבען פֿערלוירען דעם גאַנצען חן און אָנגעוואוירען אַ יעדען אינטערעס ביי דער עסטרייכישער בעפֿעלקערונג. אָבער אַנטיסעמיטיזם איז אַ גוטע צרעת, וואָס קלעבט זיך און וואורצעלט זיך איין טיף אָן דער קריסטליכער נשמה אַזוי לאַנג, ביז די וואונד ווערט אַ אָפֿענע און דאָס אַנטיסעמיטישע פֿייער צופֿלאַמט זיך אויף נישט צו לעשען.

אין דער דאָזיגער אַנטיסעמיטישער שרפֿה פֿון וויען וועלען די סאָציאַלדעמאָקראַטען האָבען אַ גרויס חלק און דאָס איז די גרעסטע חרפּה און די שענדליכסטע ברוטאַליטעט פֿון דער עסטרייכישער סאָציאַלדעמאָקראַטיע. איבער דער האָפֿנונג אויף עטליכע טויזענד קריסטליכע שטימען האָט זי אויסגענומען אַ אַנטיסעמיטישע קאָנקורענץ מיט דער לועגער־פּאַרטיי. וועגען די עטליכע טויזענד שטימען זענען די סאָציאַלדעמאָקראַטען שוין באַלד איבערגעלאָפֿען די אַלטע אַנטיסעמיטישע פּאַרטייען, מיט אַ נייעם רויטען אַנטיסעמיטיזם, וועלכער מוז ווערען און איז שוין היינט געפֿעהרליכער פֿאַר׳ן קריסטליך־סאָציאַלען אַנטיסעמיטיזם, ווייל ער שטאַמט אַ צינד פֿון אַ פּראָגרעסיווער, אידעאַליסטישער, מענשהייטס בעגליקענדער און אינטערנאַציאָנאַלער סאָציאַליסטישער פּאַרטיי.

דעם דאָזיגען קוריאָז פֿון אַנטיסעמיטישען סאָציאַליזם דאַרף מען זיך שטאַרק מערקען און ס׳איז זעהר כדאי, אַז מען זאָל וויסען דעם אמת אויך מחוץ די גרעניצען פֿון עסטרייך. דאָס אָפֿיציעלע בלאַט פֿון דער עסטרייכישער סאָציאַלדעמאָקראַטיע, די ווינער „אַרבייטער־צייטונג" האָט לגמרי פֿערשוויגען דעם וויזיט פֿון ענגלישען אַרבייטער־מיניסטער קאַלאָנעל וועדזשוואָוד אין ווין, ווייל ער האָט די חוצפּה זיין אַ פֿריינד פֿון יודען און לויבען דעם יודישען אויפֿבוי אין פּאַלעסטינא. אפֿילו די אָפֿיציעלע אַנטיסעמיטישע „רייכספּאָסט" האָט געדרוקט אַ באַריכט פֿון קאָלאָנעל וועדזשוואָוד׳ס רעדע, נור די „אַרבייטער־צייטונג" האָט פֿערשוויגען פֿאַר די עסטרייכישע אַרבייטער, אַז וועדזשוואָוד איז בכלל געווען אין וויען.

(יט״אַ) מ. א. טענענבלאַט.

דער פאטער האט עס נישט אויסגעהאלטען.

פון די היינטיגע יודישע פאמיליען־טראגעדיעס אין רוסלאנד.

כ„קראָקעווער „שטערן" דערצעהלט:

„יהודה־לייב איז געווען אַ פּשוט׳ער יוד פֿון אַ גאַנץ יאָהר. גערופֿען האָט מען איהם אין קרעמענטשוג ר׳יהודה־לייב, ערשטענס, ווייל ער איז געווען אַ פֿרומער יוד, האָט דריי מאָל אין טאָג געדאַווענט אין קלויז, און דערפֿאַר, וואָס זיין טאַטע און מאַמע׳ס טאַטע זענען געבוירענע קרעמענטשוגער. ישיבה־בחורים׳לעך מיט נעגריי׳זעלטע פּאַהלעך האָבען טעג געגעסען ביי יהודה־לייב׳ן. מיט דעם געוואוזענעם בעל־טאַקסע איז ער געווען אַ שטיקעל גיטער ברודער, האָט ליב געהאַט צו הערען ווי אַנדערע לערנען אַ בלאַט גמרא און אפֿילו דער היינט וועלטיגער מלמד לייב קישקע, וואָס גיט שטונדען און פֿערטייטשט דעם חומש אין רוסיש, פֿלעגט אויך קומען שבת ביי־טאָג צו יהודה לייב׳ן טרינקען אַ גלעזעל טעע.

האָט יהודה־לייב פֿערמאָגט אַ טאָכטער. גיטעלע רופֿט מען זי. איז אָט דער גיטעלען מיאוס געוואָרען צו זיצען ביי טאַטע־מאַמע אויף קעסט, אויסהערען זייערע טענות וועגען אַ „תכלית", אָפּגעבען זיי דין וחשבון וואוהין זי געהט און מיט וועמען זי בעגעגענט זיך און זי האָט בעשלאָסען צו געהן אין פֿאַבריק אַרבייטען.

ווען גיטעלע איז אַוועק אין פֿאַבריק איז אין שטוב געוואָרען אַ יום־כּפּור. טאַטע־מאַמע האָבען נישט געוואָלט, אַז זי זאָל זיין אַן׳אַרבייטערקע. אָבער עס האָט נישט געהאָלפֿען. אין איין פֿריה־מאָרגען איז גיטעלע געקומען אין אַ רויטען טיכעל אָנגעטאָן. האָט די מאַמע מיט די הענד אַ פּאַטש געטאָן:

— פֿינסטער איז מיר! זיך אָנגעטאָן ווי אַ שיקסע.

יהודה־לייב איז אָבער נישט קיין יודענע, האָט ער אַ זאָג געטאָן שטיל:

— געמעגט אַן׳אַנדער טיכעל קויפֿען. ווייס, בלוי, גרין, אַבי נישט רויט. פֿע, חלשות!..

האָט די טאָכטער ערקלערט, אַז אַלע אַרבייטערקעס טראָגען די טיכלעך און אַז די רויטע פֿאַרב געפֿעלט איהר.

די מאַמע איז נעכט נישט געשלאָפֿען און האָט כסדר געלעגט דעם מאַן שפּייער אויפֿ׳ן האַרצען.

— יהודה־לייב, דאָס וועט זיך צום גוטען נישט ענדיגען!

און אַז גיטעלע איז אַהיים געקומען מיט אָפּגעשוירענע האָר, האָט שוין יהודה לייב נישט געשוויגען. צוערשט האָט ער געשריען, דערנאָך מיט טעלער און שיסלען זיך געוואָרפֿען, צובראָכען

דעם אַלטען פֿערגרינטען שפּיגעל, וואָס איז געווען אַ ירושה נאָך פֿון זיידען. גיטעלע אָבער האָט ערקלערט, אַז זי וועט דינגען אַ צימער און לעבען זעלבסט שטענדיג. האָבען זיך טאַטע־מאַמע דערשראָקען: וואָס וועלען לייט זאָגען? און איבער׳ן הויז איז געהאַנגען אַ מרה שחורה. אין גאַס, אין שול האָט זיך יהודה־לייב געשעמט יעדעם אין פּנים צוקוקען. טאַטע־מאַמע מיט דער טאָכטער האָבען געלעבט אונטער איין דאַך, געגעסען ביי איין טיש, אָבער געפֿיהלט האָבען זיי זיך ווי זיי וואָלטען אין אַן׳אַכסניה געלעבט.

גיטעלע האָט געפּרואווט „אַגיטירען" די אַלטע. האָט זי געכאַפּט אַ פּסק פֿון דער מאַמען. דער טאַטע האָט געשוויגען. גיטעלע האָט געלעבט מיט דער פֿאַבריק, מיט איהרע חברים און חבר׳טעס האָט זיך געלייענט איהרע צייטונגען. די מאַמע האָט געוויינט. דער טאַטע האָט געשוויגען

אין גאַס האָט מען געמורמעלט. שכנות האָבען זיך געשושקעט:

— זי רויכערט שוין פּאַפּיראָסען, גיטעלע.

פֿרומע יודען האָבען גע׳טענה׳ט צו יהודה־לייב׳ן:

— סטייטש, אַ טאַטע דאָך... אַזאַ חוצפּה!

אָבער יהודה־לייב האָט נישט געענטפֿערט. ער איז געוואָרען אַלץ אומעדיגער און אומעדיגער. זיצט ער אַזוי איין מאָל מיט זיין פֿרוי שבת נאָכמיטאָג ביים טיש. גיטעלע איז נאָך נישט געקומען פֿון פֿאַבריק, דערצעהלט איהם די פֿרוי:

— רחמיאל׳ס מויד האָט מיט יאַנקעק „קאָטשעהאַד" אין „זאַגס" זיך פֿערשריבען (חתונה געהאַט).

קוקט ער אויף איהר מיט אויגען פֿון אַ קאַלב, וואָס דער חלף ליגט איהר אויפֿ׳ן האַלז, און ער כריפּעט אַרויס צוויי ווערטער:

— אויפֿהענגען זיך!

אין אַ מאָרגען ז ך. דעם גאַנצען שבת־דיגען טאָג, די גאַנצע נאַכט און אפֿילו זונטאָג אין מאַרק האָבען צוויי ווערטער איהם כסדר פֿערפֿאָלגט. ווייל ער זיך בערוהיגען, זיין גיטעלע וועט דאָס אים נישט טאָן (ד. ה. חתונה האָבען מיט אַ קריסט), נאָר די גאַס ווייסט אַלע נייעסען:

— גיטעלע איז שוין אַ קאָמוניסטקע געוואָרען. שפּאַצירט מיט גוים...

און ווען ער האָט דאָס האַלץ אין

(ענדע זעה 7־טע זייט).

נומער פאלקסבלאט
20. יאנואר 1927.

דאס לאדזער לעבען

נומער פאלקסבלאט
20. יאנואר 1927.

20 דאנערשטאג יז שבט תרפ"ז	יאנואר זון-אויפגאנג 7.17 זון-אונטערגאנג 3,30 לענג פון טאג. 9

רזשעווסקי

וועט נישט זיין ווייס-וואיעוואדע

די ווארשאווער אווענד - צייטונג „עפאגלאנד וויעטשארני" שרייבט:

„ווי מיר דערוויסן פון אינערן-מיניסטעריום, וועט דער ה' רזשעווסקי נישט בעשטימט ווערן אלס לאדזער וואיעוואדע.

די דאזיגע קאנדידאטור איז אפילו אין די רעגירונגס ספערען נישט בעטראכט געווארען".

וויצע-פרעמיער בארטעל זאל דאך קומען קיין לאדז.

(ב) אין די נאהנסטע טעג וועט פאר-קומען די אלגעמיינע פערזאמלונג פון לאדזער אפטיילונג פון דער ארבייטס-פארטיי („פארטיא פראצי") וואו ס'וועט אויסגעוועהלט ווערן שוין א שטענדיגע פערוואלטונג.

ווי מ'טיילט אונז מיט וועט די נייע פערוואלטונג שוין ענדליך פעסטשטעלען דעם טערמין פון וויצע-פרעמיערס קומען קיין לאדז מיט א פארלעזונג.

וועגען בוי-קרעדיטען פאר לאדז

(ב) נעכטען איז ארויסגעפאהרען א דעלעגאציע פון די ה"ה: וויצע-פרעזי-דענט וואיעוואדזקי לאוויק פאלקיערסקי און זענדערלאנד, וועלכע וועלען אינ-טערוועניר ען ביי דער רעגירונג, אז די קרעדיטען אויף בוי-צוועקען פאר לאדז זאלען געהעכערט ווערען.

די דעלעגאציע פיהרט מיט זיך אויך אן'ענטשפרעכענדען מעמאריאל.

פון געריכט.

א פאלשער לעהרער.

(§) נעכטען איז אין קרייז-געריכט פארגעקומען דער פראצעס פון דער 30 יאהריגער לעהרערין מאריא וויט-קאווסקא, וועלכע האט געפעלשט א צייגניש פון ענדיגען 6 קלאסען גימ-נאזיע, כדי צו בעקומען א פאסטען פון א לעהרערין. וויטקאווסקא האט זיך מודה געווען און זיך פערטיידיגט, אז זי האט דאס געטון, כדי צו בעקומען א פאסטען פון א לעהרערין דאס געריכט האט איהר פערמשפט אויף 2 חדשים טורמע.

6 יאהר טורמע פאר דעזערציע.

(§) נעכטען האט דאס לאדזער קרייז-געריכט בעטראכט דעם פראצעס געגען דעם זעלנער סטאניסלאוו אוושארעק, וועלכער איז געווען בעשולדיגט, אז ער האט דעזערטירט פון מיליטער, נאכדעם, ווי ער איז שוין 2 מאל אפ-געזעסען אין טורמע, אויך פאר דע-זערציע.

דאס געריכט האט אוושארעק'ן פער-משפט אויף 6 יאהר טורמע.

בעשטראפט דעם „ראזוואי" מיט 100 זל. פאר בעליידיגען דעם געוועזע-נעם אינערן-מיניסטער.

(§) נעכטען איז אין קרייז - געריכט פארגעקומען דער פראצעס געגען דעם הויפט - רעדאקטאר פון „ראזוואי" קא-גאנאלעווסקי, פאר אן ארטיקעל געגען געוועזענעם אינערן-מיניסטער מלאדזיא-נאווסקי א. נ. „דער משוגע'געווארענער מיניסטער אדער קאמענדאנט פון דער אדמ ניסטראציע". ה' גאגאלעווסקי האט זיך פערטיידיגט, אז בעת מ'האט אריינ-געגעבען די נאטיץ, איז ער געווען אין אורלויב, דאס געריכט האט איהם פער-משפט צו בעצאהלען 100. זל. שטראף

שטיצע פאר גייסטיגע ארבייטסלאזע

אקציע וועגען קאנטראל הנחות. - דעם 24. יאנואר הויבט מען אן אויסצאהלען שטיצע.

לויט'ן בעשלוס פונ'ם דינסטאגדיגען מיטינג פון די גייסטיגע ארבייטער האט זיך דער פעראיין פון האנדעלס-אנגע-שטעלטע געווענדעט צו דער מאכט וועגען אנווענדען א רייה הנחות ביים קאנ-טראלירען די גייסטיגע ארבייטסלאזע: דער איינטאגיגער טערמין, וואס איז בעשטימט געווארען אויף אבצושטעמ-פלען די דאקומענטען איז נישט גענוגענד, ווארום אפט קענען זיי נישט קומען צו-ליב קראנקהייט, אדער ווייל זיי האבען נישט קיין שוך א. אז. וו.

צוליב דעם, וואס דאס נישט קומען צום טערמין הייסט פערלירען דאס רעכט אויף אונטערשטיצונגען, פערלאנ-גען זיי, אז דער ארבייטס-פערמיטלונגס-אמט זאל יעדען חודש בעשטימען איי-ניגע צוגאב-טעג פאר די, וואס האבען זיך אין די בעשטימטע, פאר זיי, טעג, נישט געקענט רעגיסטרירען.

(ס) אויף דער נעכטיגער זיצונג פון ארבייטסלאזען-פאנד איז בעשלאסען גע-ווארען, אז שוין מאנטאג, דעם 24 ה. ח. זאלען זיך אנהויבען די שטיצע-אויס צאהלונגען פאר אינטעלעקטועלע אר-בייטער, פון די 110.000 זלאטעס, וועל-כע זיינען אנגעקומען פון ווארשא. אין אלגעמיין בעטרעפט די סומע פאר לאד-60 טויזענד זלאטעס.

מאנטאג וועלען בעקומען אויסגע-צאהלט די אלע, וועלכע האבען לעגי טימאציעס פון נומער 1 ביז 500. די ווייטערדיגע נומערן וועלען ערלעדיגט ווערען דינסטאג און מיטוואך.

פערארימטער סוחר זיך געהאנגען

ווי מ'האט איהם אפגעראטעוועט איז ער אנטלאפען פון דער היים.

(ב) דער אמאליגער רייכער לאדזער סוחר פ. א., וועלכער וואוינט צוזאמען מיט זיין פאמיליע אויף פאלודניאווא גאס, האט מיט א צייט צוריק ליקווי-דירט זיין פאבריק און געשעפט און צוליב'ן קריזיס איז ער אריינגעפאלען אין מפלאנכאליע.

ער פלעגט דעריבער ארומגעהן אין שטוב און מיט קיינעם נישט רעדען. און זיך אפט פערדרוסט פאר דער פרוי, אז דאס לעבען איז איהם נמאס געווא-רען און ער טראכט וועגען זעלבסט-מארד.

די פאמיליע האט איהם דעריבער גע-היטען. אבער מיט איינינע טעג צוריק האט א. אויסגענוצט די געלעגענהייט, ווען קיינער האט נישט געזעהן און ער האט בעשלאסען אויסצופיהרען זיין פלאן.

די פרוי האט אבער דערהערט, ווי עס סקריפעט די טיר פון דער לעצטער שטוב און ווען זי איז אריין אריין, האט זי געטראפען דעם מאן א הענגענדיגען.

די פ'ווי האט געמאכט א געוואלד, ס'זיינען אנגעלאפען שכנים, וועלכע הא-בען דעם געהאנגענעם אפגעשניטען פון דער פעטליע און איהם אפגעראטעוועט.

דער אפגעראטעוועטער האט ער-קלערט, אז ער זעהט נישט פאר זיך קיין שום צוקונפט און וויל נישט לע-בען. אבער דאך האט ער צוגעזאגט דער פרוי, אז ער וועט מעהר קיין זעלבסטמארד נישט בעגעהען.

אזוי זענען א דורך איניגע טעג. ערהערנעכטען איז ער אבער נעלם גע-ווארען פון שטוב, איבערלאזענדיג אין שטוב דאס לעצטע ביסעל טאשען-געלד און דעם פאלטען.

מ'האט איהם ארומגעזוכט 2 טעג, אבער אהן ערפאלג.

ערשט נעכטען שפעט אין אוונד איז ער צוריקגעקומען א היים.

בעראטונג פון די העגדלער פון נאשען און מערק.

שבת 6 א זייגער אוונד קומט פאר אין האנדווערקער-קלוב, פאלודניאווא 4 א פערזאמלונג פון אלע גאסען און מארק-הענדלער, צוזאמענגערופען דורכ'ן דע-פוטאט ד"ר ראזענבלאט וועגען אקטועלע ענינים פון די דערמאנטע הענדלערס.

ד"ר ראזענבלאט ווענדעט זיך דערי-בער צו אלע גאסען און מארק-הענדלער לטובת זייערע אייגענע ענינים וואס צאהלרייכער צו ערשיינען אויף דער דאזיגער פערזאמלונג.

אנ'אנשטאלט צו קאפירען צייכנונגען.

דער אין לאדז בעקאנטער ה' מיע-טשיסלאוו זאבארסקי האט אין לאדז, אויף פעטריקאווער 89 געעפענט אנ'אנ שטאלט צו קאפירען צייכנונגען.

די דאזיגע נוצליכע אנשטאלט איז זעהר נויטיג פאר לאדז און זי דארף בעגריסט ווערען.

טרויער - אקאדעמיע צום אנ-דענקען פון אחד-העם.

זונטאג ד. 23, יאנואר 8.30 אין אוו. קומט פאר אין לאקאל פון „תומיר" (אל. קאשטשיושקי 21) א טרויער אקא-דעמיע צום אנדענקען פון פערשטאר-בענעם יודישען נאציאנאלען דענקער און שעפער פון גייסטיגען ציוניזם, אחד העם (אשר גינזבורג ז"ל) מיט דער בעטייליגונג פון רעד. י. אונגער, ד"ר י. פרענקעל און ה' מ ליטאן.

די אקאדעמיע ווערט איינגעארדנעט דורך דער לאדזער ציוניסטישער ארגא-ניזאציע.

די מיסברויכען אין ארבייטס-לאזען-פאנד פאר'ן געריכט.

(ב) אין צוזאמענהאנג מיט די רע-וועלאציעס אין דער פרעסע וועגען מיסברויכען אין לאדזער ארבייטסלאזען-פאנד האט דער פראקוראר פון קרייז-געריכט זיך פעראינטערעסירט מיט דער פראגע און בעשלאסען צו פערפיהרען א פראצעס געגען דעם לייטער פון ארבייטסלאזען פאנד קולישקאווסקי.

פון דייטשען טעאטער.

היינט ווערט אין דייטשען טעאטער אין „סקאלא" געשפילט די בעריהמטע אפערעטע „ווינער-בלוט".

ווידער א מעשה מיט טריפה-פלייש אין לאדז.

(-) נעכטען איז צום מורא-הוראה ר' לייביש ראזענבערג געקומען א גע-וויסער יחיאל מאיר קאטשינסקי (אנ'איי-ניקעל פון אסטראווצער רבי'ן), און דער-צעהלט, אז ווען ער איז אריינגעגאנגען צוזאמען מיט זיין דינסט צום קצב אברהם-משה פרידמאן (פאמארסקא 10) קויפען פלייש, האט מען איהם פער-קויפט טריפה-פלייש.

ה' קאטשינסקי האט דערצעהלט, אז דאס פלייש איז אין דער יאטקע אפגע-שניטען געווארען פון א גרויס שטיק און אינדערהיים האט ער אליין ליכם געקענט דערקענען.

דער מו ה-הוראה האט קודם כל גע'-פסל'ט אלע כלים, און וועלכע מ'האט געוויקט דאס פלייש און מיט דעם קצב פערנעהמט זיך דער ראבינאט.

זינא גאלדשטיין אפערירט געווארען אין ניו-יארק.

דער ניו יארקער „פארווערטס" איז מודיע, אז די בעריהמטע לאדזער אר-טיסטין זינא גאלדשטיין, וועלכע שפילט שוין איניגע יאהר אין ניו-יארק און שפילט אין היינטיגען סעזאן אין דעם נייעם „פאבליק" טעאטער, וואס געפינט זיך אויף סעקאנד עוועניו, האט דורכ-געמאכט א געפעהרליכע אפעראציע. די אפעראציע איז געווען ערפאלגרייך, און מיט גאלדשטיין בעסערט זיך שנעל. זי וועט זיין אימשטאנד צו פערענדיגען די פראבען און עפענען דעם נייעם טעא-טער אין דער אפערעטע „פאריזער ליבע", מיט וועלכער דער טעאטער וועט זיך עפענען.

מיט גאלדשטיין איז פלוצלינג קראנק געווארען און זי איז באלד אוועקגע-פיהרט געווארען אין שפיטאל. דעם זעלבען טאג איז זי אפערירט געווארען.

„גייסטיגע בלאנדזשעניש אין אייראפא און דער רענעסאנס פון משיח-פאלק".

זונטאג, דעם 23 יאנואר 7 אוונד ארדענט איין די לאדזער אגודה אין „פילהארמאניע-זאל" (נארוטאוויטש 20), א זעהר אינטערעסאנטע וויסענשאפטלי-כע פארלעזונג א.ד.ט.: „די גייסטיגע בלאנדזשעניש אין אייראפא און דער רענעסאנס פונ'ם משיח פאלק".

אלס רעפערענט וועט ארויסטרעטען דער בעוואוסטער ארטאדאקסישער ליטעראט און דענקער, רעדאקטאר ה' י. ל. ארלעאן פון ווארשא.

מיט איינלייטונגס - ווערטער וועלען ארויסטרעטען: דעפוטאט ל. מינצבערג און ה' פ. ליבערמאן. מיט שלוס ווער-טער וועלען ארויסטרעטען: ד"ר ל. גיעמצעוויטש (גראדנא) און לאוויק ד. ה. זילבערשטיין.

פון דער לייה-און-שפאר-קאסע פאר דער ארבייטענדער אינטעליגענץ.

מאנטאג אוונד, איז אויסער'ן פאר-זיץ פון פארזיצענדער פון ראט, די-רעקטאר ש. ריגער פארגעקומען א בשותפות'דיגע זיצונג פון ראט און דער פערוואלטונג.

פון בעריכט איז צו זעהען, אז ביז-איצט האבען שוין איינגעצאהלט 150 מיטגלידער; עס זענען ארויסגעשיקט-געווארען צירקולארען מיט דערקלערונ-ציעס צו אלע פראפעסיאנעלע אינסטי-טוציעס און געזעלשאפטען וואו ס גרו-פירט זיך די ארבייטענדע אינטעליגענץ. אין די דיסקוסיעס בעטייליגען זיך די ה"ה ד"ר טייטעלבוים, זשולטקאווסקי, סובאלסקי, דירעקטאר ריגער און ראָ-זענבלום.

ס'ווערט בעשלאסען: אנצוהויבען די טעטיגקייט פון דער קאסע דעם 25 ט' דעם חודש; אויפפאדערען די מיטגלי-דער איינצוצאהלען תיכף די פאיע'ן; אנהויבען אנצונעהמען פון די מיטגלי-דער (וועקסלען) פקדונות.

די פייערליכע ערעפענונג פון דער ערשטער יודישער לייה-און-שפאר-קאסע פון דער ארבייטענדער אינטעליגענץ וועט פארקומען ד. 2-טען פעברואר.

קראנקען-קאסע.

ס'וועט זיין א נייער הויפט-דאקטאר. — ד"ר קלושינסקי זיך אפגעזאגט פון זיין אמט.

(ס) די דינסטאגדיגע זיצונג פון דער פערוואלטונג פון דער קראנקען-קאסע איז געווען הויפטזעכליך בעווידמעט דער פראגע פון ד"ר קלושינסקי'ס דימיסיע. ד"ר קלושינסקי האט מיטגעטיילט, אז די דאקטוירים האבען איהם פערווארפען אנטיילצונעהמען אין די זיצונגען וואס קומען פאר ביי-נאכט. און אזוי ווי די זיצונגען קענען אין קיין אידער צייט נישט פארקומען, בעט ער, מ'זאל איהם בעפרייען פון זיין אמט און געשטיצט אויפ'ן אפמאך, בעשטימען איהם אלס געוועהנליכען דאקטאר אין דער קראנ קען-קאסע.

די פראגע איז ערלעדיגט געווארען פאזיטיוו פאר'ן ד"ר קלושינסקי און גלייכצייטיג איז בעשלאסען געווארען צו מאכען א קאנקורס אויף א נייעם הויפט-דאקטאר.

אין די אפטייקען.

היינטיגע נאכט-דיזשורען.

(§) היינט זענען אפען ביינאכט פאל-גענדע אפטייקען: פאוולאווסקי (פעטרי-קאווער 307), האמבורג (גלובנא 50), גלוכאווסקי (נארוטאוויטש-גאס 4), שיט-קיעוויטש (קאפערניקא 26), כארעמזא (פאמארסקא 10), פאטאש (פלאץ קאש-טשעלני 10).

די ווארטא פליצט ווייטער.

לעצטענס האט די ווארטא ווידער אויסגעגאסען אין לענטשיצער און שיע-ראדזער קרייזען בפרט אין די גמינעס זאפאליצע און מעקא. און האט אנגע-מאכט שטארקע שאדענס, בעזונדערס דער ווי אין די ערשטע טעג פון חודש. נעכטען האט אינזש. סמאלעווסקי בע-זוכט דעם ארט פון דער קאטאס-ראפע, זיינע בעאבאכטונגען און פארשלאגען וועלען דורך דער וואיעוואדזשאפט איבערגעשיקט ווערען קיין ווארשא.

א בריף אין רעדאקציע.

צו דער פעראייניגונג פון די קאלאניאל-קליינהענדלער.

מיט צופרידענקייט האב איך געלע-זען אין דער פרעסע, אז ענדליך זענען די קאלאניאל-קליינהענדלער געקומען צו דער איבערצייגונג, אז זיי מוזען זיך פעראייניגען אין איין שטארקע אר-גאניזאציע. איך האב נישט איין מאל אויפמערקזאם געמאכט, אז די צושפלי-טערונג, האט זיך זאך שטארק געלאזט פיהלען אויף די פלייצעס פון די קאלא-ניאל-קליינהענדלער, אבער ענדליך איז געקומען צו דער פעראייניגונג. די נייע געוועהלטע פערוואלטונג דארף פער-שטעהן איהר אויפגאבע און האפענטליך וועט זי זיין אומשטאנד צו לינדערען די לאגע פון די רואינירטע קאלאניאל-קליינהענדלער. איך בין אויך איבער-צייגט, דאס יעצט וועט אויך קענען קומען צו א פעראייניגונג פון אלע קליינהענדלער-ארגאניזאציעס, וואס איז אין יעצטיגען מאמענט פשוט א לע-בענס-פראגע.

מיט כבוד
גרשון האלמאן
וויצע - פארזיצענדער פון קליינ-הענדלער-פעראיין, אנראדאווא 10

דאס גליק פון די גרויסע פינאנץ-מאגנאטען

איז ענטשטאנען נישט נאר א דאנק די גרויסע טראנזאקציעס, אבער אויך א דאנק דער פארזיכטיגקייט און עקאנאמישע שפארזאמקייט אין די קלענסטע פרטים פון טעגליכען לעבען.

אונזער שפארזאמקייט בעשטעהט אבער דע-רין, וואס מיר קויפען גוטע און ביליגע סחורה. אויס'ן געביט פון קאסמעטישע ארטיקלען, וועלכע פערנעהמען ביי יעדען קולטורעלען מענש אנ'אנגעזעהען ארט אין בודושעט, מוז מען דעם פרינציפ פון שפארזאמקייט נאך מעהר פערווירקליכען. און דאס קען מען דאן, ווען מיר וועלען קויפען די אויסארבייטונגען פון דער פירמע י. ס. סטעמפניעוויטש אין פוזען, די אויסארבייטונגען פון דער פירמע טראגען דעם נאמען „Iste". בעזונדערס האבען ער-פאלג די זייפען, פערפומען און קעלניש-וואסער „Kalia", וועלכע האבען דעם בעסטען ריח.

די אויסארבייטונגען פון דער פירמע ווערען דעריבער אומעטום געזוכט.

ווירטסלייט מוזען רעמאנטירען די דירות.

צווישען די ווירטסלייט און זייערע לאקאטארען האבען קיינמאל נישט געהערשט קיין אידעאלע באציהונגען.

אין דער צייט פון דער מלחמה, ווען די צאהלפעהינקייט פון דער באפעלקערונג איז געפאלען ביז א מינימום און עס האבען זיך ממילא אויך פערקלענערט די הכנסות פון די הויז־בעזיצער, איז שוין אבער די לאגע פון די לאקאטארען געווארען פשוט אונערטרעגליך. אויף די באגאנגענע, געגען זיי "עולה" האבען די ווירטסלייט גענעמפערט מיט א האנצל שיקאנען. אין בעסטען פאל האבען זיי די הייזער געלאזט אויף גאטס גענאד. ווענן מאקע צוליב דער דאזיגער לאנגיאהריגער פערנאכלעסיגקייט און פערוואהרלאזטקייט מייסטענטייל בנינים פערוואנדעלט געווארען אין איינפאלע חורבות.

הגם דער דעקרעט פון 11. אפריל 1924 האט די מאטעריעלע פערהעלטנישען פון די בעלי־בתים בעדייטענד פערבעסערט, הייבט זיי פונדעסטוועגען נאך גארנישט אן איינצופאלען, א טראכט צו טון וועגען דורכפיהרען אפילו דעם דרינגענדסטען רעמאנט אין זייערע הייזער.

עס איז מ'ן אייגענארטיגען סאבאטאזש פארהיפן שוין די הויז־ווירטען לגבי זייערע אונמעכטיגע לאקאטארען א רייה יאהרען. זייער כונה איז קלאר פאר יעדען: צו וואס דעקען דעם דאך, טינקען דעם סופים, איבערווארפען די ווענד, אדער פארלעהגען א פאדלאגע. זאל בעסער אלץ רואינירט ווערען. אפשר וועט דעם לאקאטאר דאך פערמיאוסט ווערען צו ליגען אין אזא חורבה און ער וועט אליין ענטלויפען. דעמאלט וועט מען זיך שוין נעמען הצלבוועגען דורכציפיהרען א רעמאנט אין הויז. מאר די איבערגעבליבענע לאקאלען וועלען שוין די נייע לאקאטארען בעצאהלען גאפ־פערטע סומען "אפטרעט־געלד" מכתם וועט אזא איבערבוי אויך נישט אינטערליגען דעם דעקרעט וועגען לאקאטארען־שוץ, ווי באלד אזוי, וועט מען דאך גלאט קענען קוועטשען דירה געלד, וויפיל ס'וועט זיך נאר וועלען אליין.

אז די ווירטסלייט דארפען רעמאנטירען די הייזער אויף זייער חשבון — דאס אונטערליגט נישט דעם מינדעסטען ספק. איבעריגענס זענען זיי דערצו פערפליכטעט לויט די ארטיקלען 1719 און 1720 פון ציוויל־קאדעקס, וועלכע זאגען בפירוש, אז די ווירטסלייט זענען מחויב צו האלטען די פערדונגענע לאקאלען אין אזא צושטאנד, אז זיי זאלען זיין פאסיג פאר זייער בעשטימונג און דעריבער מוזען זיי דורכפיהרען אלע נייטיגע רעפאראציעס (רעקען די דעכער, טינקען די סופיטען און איבערווארפען די ווענד) דעסגלייכען די נויטיגע פייערע נייע אינסטאלאציעס (פאדלאגעס, טירען, אויוונען).

אמת, דער ארטיקעל 1754 רעכענט אויס א רייה קלענערע רעפאראציעס (צורעכט מאכען דעם אויוון און זיינע געזימסען; צורעכט מאכען די קיך און איהר פלאט און רויהרען; טינקען די ווענד ביז 1 מעטער אין דער הויך; פערריכטען די פאדלאגע, ווען עטצעלע ברעטער אדער פאסאדיקעס זענען צושאנדען; פערריכטען די טירען, אוטמטירען, פענסטער־רעהמען און ארייננשטעלען שייבען) און ביליגע נייע אינסטאלאציעס, (זאווישעס, ריגלען, שלעסער) וועלכע די לאקאטארען מוזען מאכען פאר זייערע קאסטען.

און האט אפילו די אויסגערעכענטע איינבעדייטענדע רעפאראציעס און אינסטאלאציעס, קוים שטאמען זיי צוליב אלטקייט אדער אויסערגעוועהנליכע סבות ווארפט זיי דער ארטיקעל 1755 אויך ארויף אויף די פלייצעס פון די ווירטסלייט.

נאכמעהר: אויפ'ן סמך פון פונקט 1 ארטיקעל 28 פון דעקרעט וועגען לאקאטארען־שוץ קאן מען בנוגע די ווירטסלייט, וועלכע ווילען נישט רעמאנטירען די פערדונגענע לאקאלען, אנווענדען שטראף־סאנקציעס.

ווערט מאקע די וואוינונגס־אינספעקציע און די סאניטארע דאזארען פשוט בעווארפען מיט הונדערטער אנקלאגעס פון די הילפלאזע לאקאטארען געגען זייערע איינגעשפארטע בעלי־בתים.

וואס קומט אבער ארויס פון די אלע קאמיסיעס, אז פון זייערע פעראָרדנונגען דורכצופיהרען די אדער אנדערע רעפאראציע. ווערען די ווירטס־לייט גאר קנס ותפסל. בלית־ברירה פוזען זיך די דערמאנטע אמטען ווענדען אין געריכט און די פער'עקשנ'טע הויז־בעזיצער ווערען פער'משפט געוועהנליך צו א קורץ־טערמיניגען ארעסט, עווענטועל קליינע געלד־שטראפען. אין געוויסע פאלען ווערען די פער'משפט'ע הויז־בעזיצער אויך פערפליכטעט אין משך פון א בעשטימטער צייט דורכצופיהרען דעם אנגעצייכענטען רעמאנט אנדערש איז די מאכט אליין צום סוף געצוואונגען דורכצופיה'ן דעם נויטיגען רעמאנט אויפ'ן חשבון פון הויז־ווירט.

אוב ווילען מיר אויף דעם בעמערקען, אז די פעראינטערעסירטע לאקאטארען דארפען נישט ווארטען ביז זייערע אנקלאגעס וועלען דורך דער פערמיטלונג פון די בעטרעפענדע אמטען איבערגעשיקט ווערען אין די געריכטען. נאר זיי דארפען זיך אליין דארט אהין ווענדען מיט עוסשפרעכענדע בקשות, צו וועלכע ס'דארפען בייגעלעגט ווערען: די דעציזיע פון בערופענעם אמט וועגען דער דרינגליכקייט פון רעמאנט צוזאמען מיט אנ'אויספיהרליכען "קאסטאריס" פון די נויטיגע רעפאראציעס, אז מען זאל לטובת זיי צו'משפט'ן די בעטרעפענדע סומע רעמאנט־קאסטען. אין אזא פאל מעגען זיך די לאקאטארען אליין דעם רעמאנט און די קאסטען מאגען זיי שפעטער אויך פון זייערע בעלי־בתים ארפ רעכענען זיך אפ פון דירה־געלד. דאס איז דער גלייכסטער אויסוועג.

אזא הפקרות אבער ווי ביז איצט קאן ווייטער נישט דערלאזט ווערען.

פונקט אזוי, ווי די מלוכה שפרייט אויס איהר השגחה איבער וועלדער און אנדערע עפענטליכע גיטער און זארגט זיך פאר זייער וואוילשטאנד, מוז זי אויך נעמען אונטער איהר שוץ די קאנסערוואציע פון די וואוין־הייזער.

ביז אזא דעקרעט וועט פערעפענטליכט ווערען דארף ת'כף דורכגעפיהרט ווערען אנ'אלגעמיינער צוואנגס רעמאנט פון אלע וואוין־הייזער און פערדונגענע לאקאלען. אין די הייזער, וואו די בעזיצער וועלען נישט ביכולת זיין דורכצופיהרען דעם רעמאנט פאר אייגענע קאסטען, דארף דאס געמאכט ווערען אויפ'ן חשבון פון די פאראנטגעגע מלוכה שע אויפבוי־פאנדען.

דער אינערן מיניסטער גענ. סלאוואי־סקלאדקאווסקי, וועלכער האט זיך אזוי שטארק בעמיהט צו געבען די אפגעשיינטע געלעווקעס א לייטיש פנים, דארף אומבעדינג אויך די אקציע נעמען אין זיינע אויסגעפרובטע הענד, ווייל אויב דאס אויסערליכע אויסזעהן פון די הייזער ארט בלויז א בעשטימטע גרופע פיינשמעקער, זענען אבער אין דער אינערליכער ארדנונג פון די בעוואוינטע לאקאלען, בלוטיק פעראינטערעסירט די ברייטסטע שיכטען פון דער בעפעלקערונג.

י. אינגעלר.

נאך 9 טעג צום 29־סטען.

לאדז נעהמט אויפ'ן מאסקען־באל פון דער יודישער פרעסע.

נאך 9 טעג טיילען אונז אפ פון דעם גרויסען יום טוב — דעם מאסקען־באל פון דער יודישער פרעסע, וועלכער קומט פאר אין די זאלען פון "אימפער יאל".

יעדע איצט א סך וועגען דעם, וואס וועט זיין, איז גישט א קיין צייט. אלץ ארבייט און יעדער איז פערנומען מיט דאס זייניגע: די מאלער מאלע קאך און אברהם ווינבוים, (ביידע אמת'ע מאריזער) מאלען די דעקאראציעס; העניך קאן מאכט ספעציעלע יודישע "טשארלסטאנס" און די בופעט, באר און אטראקציע־קאמיסיעס גרייטען צו פון שענסטען און פון בעסטען, צו עסען, צו טרינקען און צו האבען הנאה.

קודם־כל איז שוין פארטיג דער זשורנאליסטען־הימן מיט דער מוזיק פון העניך קאהן און ווערטער פון משה בראדערזאהן. וועלכער וועט צוערשט געזונגען ווערען דורך אלע זשורנאליסטען (זיי האבען העהרליכע האגדשריפטען צום זינגען)—און דערנאך — דורכ'ן גאנצען טויזענד־קעפיגען עולם.

דער באלעט אנגעפיהרט דורכ'ן באלעט־מייסטער נעספלבערגער וועט זיין די אמת'ע אטראקציע; ווייטער: דער פורים שפיל אויסגעפיהרט דורך די טעאטער־סטודיע אונטער דער רעזשי פון ראמאן ראזענטאל מיט זיינע דעקאראציעס און קאסטיומען; דער גרויסער ראדיא־אפאראט פון 5 מעטער די לענג און ברייט; רעדעס אויף דער לינקער זייט פון אלע גדולים און קטנים; ערשט—די קארוזעל, ביידלעך און קיאסקען, פאטאגראפישע אנשטאלטען, קאריקאטורען, בילדער, ליכט־עפעקטען און—א בופעט פון יענע בופעטען.

די אמת'ע, די ריכטיגע איבעראשונג וועט ערשט זיין אויפ'ן זאל גופא!

טעלעגראמע.

תשובה פון אינערן־מיניסטעריום

אויף אנ'אנקלאגע פון נאציאנאל־ראט.

ווארשא, 19, (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) אויף אנ'אנקלאגע פון נאצ. ראט אין אינערן־מיניסטעריום וועגען דעם, וואס די פאליציי אין בידגאשטש האט נישט געהעריג רעאגירט, בעת כוליגאנעס האבען געשלאגען א יודען, איז איצט אנגעקומען א תשובה, אז ס'איז פעסטגעשטעלט געווארען דאס די פאליציי האט אין דעם פאל נישט ריכטיג געהאנדעלט, און זי ווערט דערפאר צוגעצויגען צו א שטרענגער דיסציפלינארער פעראנטווארטליכקייט.

די דאזיגע תשובה דערקלערט זיך דערמיט, וואס דארט איז איצט וואיעוואדע דער געוועזענער אינערן־מיניסטער מלאדזשאנאווסקי.

פראיעקט פון א נייער וואהל־ארדינאציע אין פראנקרייך.

פאריז, 19 (אטע) די פעראייניגונג פון די רעפובליקאנישע פראקציעס אין פארלאמענט האט בדעה ארויסצוטרעטען מיט א פראיעקט פון פערלענגערען די דעפוטאטען־מאנדאטען ביז 6 יאהר.

עס ווערט אויך ארויסגערוקט די קאנצעפציע, אז נאך איטליכע 2 יאהר זאל בענייט ווערען א דריטעל דעפוטאטען, אדער, עווענטועל, יעדע דריי יאהר—א העלפט דעפוטאטען.

געוועזענער פרעזידענט פון ליטא

נעהמט אונטער א העפטיגען קאמף מיט דער נייער רעגירונג.

קאוונא, 19 (ספ. טעל.) אויף דער נעכטיגער זיצונג פון צענטראל־קאמיטעט פון דער ליטווישער פאלקס פארטיי איז אלס פארזיצער אויסגעוועהלט געווארען דער געוועזענער פרעזידענט גריניוס.

דער צענטראל קאמיטעט האט, ארומרעדענדיג די סיטואציע, וואס איז געשאפען געווארען דורך דער איבערקעהרעניש, פעסטגעשטעלט, אז ער וועט פיהרען א קאמף פאר דער דעמאקראטישער קאנסטיטוציע און לטובת דעם פאלק.

די דאזיגע רעזאלוציע האט געפונען א שטארקען ווידערקלאנג אלס אנ'אנזאג פון א שארפען קאמף מיט דער רעגירונג

עס דונערט אין איטאליע.

דאס מאל איז די ארבייט נישט פון מוסאליני'ן, נאר פון די הימלען גופא.

רוים, 19 (ט. טעל.) פון גאנץ איטאליען קומען אן ידיעות וועגען גרויסע שניי־שטורעם'ס. אין די טאלען זענען פארגעקומען וואסער־פערפלייצונגען און אין די בערג הערשען די שנייען.

בעזונדערס שטארקע רעגענס זענען אראפגעפאלען אין ביזא, וואו א גאנצע כמארע האט זיך ארויפגעריסען און פערגאסען די גאנצע שטאט. אין פערוגיא און אין דער סביבה פון פערנאמא איז איבערגעריסען די באהן־קאמוניקאציע, אין פאדוא האט א דונער אריין געטראפען אין א טורעם. דאס וואסער אין טיבער האט זיך אויפגעהויבען אויף 5 מעטער.

אין נעאפאל געפינט זיך א טייל שטאט אונטער'ן וואסער.

נייער פאלעסטינא־קאמיטעט אין ניו־יארק

וועט זאמלען 250 טויזענד דאלאר פאר ארבייטער־אינסטיטוציעס אין א״י.

ניו־יארק, 19 (טעלעגראפיש דורך י.ט.א.) דא האט זיך געשלאסען א יודישע נאציאנאלע ארבייטער־קאנפערענץ.

די קאנפערענץ איז געווארען בעגריסט דורך דעם מארשטעהער פון "הסתדרות" ד"ר ארלאזאראוו דורך רעד. אב. קאהן א א.

די דאזיגע קאנפערענץ האט אויסגעטיילט פון זיך א פאלעסטינא־קאמיטעט, וועלכער איז בעאויפטראגט געווארען צונויפצוזאמלען אין משך פון די נאכסטע חדשים 250 טויזענד דאלאר פאר די יודישע ארבייטער־אינסטיטוציעס אין א״י.

ביכער־אויסשטעלונג פון דער פראגער יודישער געמיינדע.

פראג, (יט"א) דעם 18־טען יאנואר איז געעפענט געווארען א ביכער־אויסשטעלונג פון דער יודישער קהלה־ביבליאטעק. די פראגער קהלה־ביבליאטעק איז בעריהמט אין דער גאנצער וועלט און איז א בעוויז פון דער גרויסער יודישער פערגאנגענהייט אין פראג. די אויסשטעלונג בעשטעהט פון צוויי טיילען. איינע נעמט ארום די יודישע טיפאגראפישע קונסט און די צווייטע פערנעמט זיך מיט'ן אינהאלט פון די ביכער.

א יוד בעקומט דעם ערשטען פריז פאר א דייטשע דראמע.

בערלין, (י.ט.א.) די געטע־געזעלשאפט אין דאס טעאטער אין ברעמען האט איינגעארדנעט א קאנקורס אויף די בעסטע דייטשע דראמע. דעם ערשטען פריז האט בעקומען ד"ר שטיינבערג פון בערלין פאר זיין דראמע "דער דערנער וועג".

ד"ר שטיינבערג איז א שוועסטער־קינד פון בעקאנטען, פערשטארבענעם יודישען קריטיקער בעל־מחשבות און איינער פון די פיהרער פון די רוסישע עסערען (סאציאל־רעוואלוציאנערען).

נאך דער רעוואלוציע אין רוסלאנד האט ער א געוויסע צייט פערנומען דעם פאסטען פון יוסטיץ־מיניסטער. היינט איז ד"ר שטיינבערג אנ'עמיגראנט אין בערלין. זיין דראמע דער "דערנער־וועג" בעהאנדעלט פראבלעמען פון דער רוסישער רעוואלוציע און שילדערט דעם פעריאד פון קארנילאוו'ס אויפשטאנד געגען קערענסקי'ס רעגירונג.

37-63 | 4—3 | 12—9½ 5—4 | 1—11 6—5 | 2—12 | 3—1 | 2—12.30 | — 1 | 4—3 | 2120 | 2 — 10 | 7—3

צוזאמענפאהר פון יודישע סוחרים-בענק אין פוילען

83 יודישע סוחרים-בענק פראטעסטירען געגען דעם פער-ניכטונג'ס כריג בנוגע דעם יודישען סוחרים-שטאנד.

(פון אונזער װארשאדער קארעספאנדענט).

דינסטאג 11 א זייגער אין דער פריה האט זיך אין לאקאל פון צענטראלען סוחרים-פעראיין אנגעהויבען דער צוזאמענפאהר פון די יודישע סוחרים-בענק אין פוילען.

אין צוזאמענפאהר בעטייליגען זיך פארשטעהער פון 83 יודישע סוחרים-בענק, 35 פון זיי געהערען צום פער-באנד פון די יודישע קאאפעראטיוען.

דער צוזאמענפאהר ווערט געעפענט דורך ה' בראמבערג (לובלין), וועלכער פערבעט אין פרעזידיום די ה"ה גויפעלד (טשענסטאכאוו), פאלאק (ווילנא), זאקס (לאדז), אלפערשטיין (גראדנא), באר-דאזש (דובנא), קאהאן (ראוונא), ווייב-רעב (סאסנאוויעץ) און אלפערסאן (לובלין).

דאס ווארט נעהמט סענאטאר טרוסקער

די סוחרים-בענק-זאגט ער-ערפילען זעהר גוט זייער אויפגאבע, געבענדיג די סוחרים דיסקאנטא-קרעדיט. מען דארף אבער נישט עפענען אזעלכע בענק אין ערטער, וואו ס'זענען נישטא דערצו די געהעריגע בעדינגונגען. דאס גרינדען סוחרים-בענק אין קליינע ערטער איז פשוט שעדליך. מ'דארף האבען א גרינ-דונגס-קאפיטאל מינימום פון א צוואנציג טויזענד זלאטעס. די צאהל מיטגלידער דארף זיין נישט ווענינער, ווי א הונ-דערט. ווייטער ווייזט אן דער רעדנער, אז הגם די יודישע קויפמאנשאפט בילדעט לכל הפחות 50 פראצענט פון די מיטגלידער פון די קרעדיט-קאאפעראַ-טיוען, האט זי נישט די געהעריגע רעפרעזענטאנץ.

מ'דארף פעסטשטעלען, אז אין דער באנק פאר קאאפעראטיוען האט מען אין אנהויב ממש בעקעמפט די סוחרים בענק, אנ'ענדערונג איז ערשט פארגעקו-מען אין לעצטען יאהר, ווען ד"ר קאהן האט ערקלערט, אז ער וויל, דאס די סוח-רים-בענק זאלען זיין גלייכבערעכטיגט מיט די אנדערע בענק. אבער נישט קו-קענדיג דערויף, זענען די סוחרים-בענק אויף דער זיצונג פון דער „פונדיישען“ אין פאריז אינגאנצען געווארען עלימי-נירט. די איינציגע סומע, מיט וועלכער די סוחרים בענק דיספאנירען, איז 50 טויזענד דאלאר, וואס איז בעשטימט אויף קורץ-טערמיניגען און דיסקאנטא-קרעדיט. אבער דאך וואלט דאס שאפען אנ'איינענע צענטראלע פון סוחרים בענק געווען א צו קאסטשפיליגע זאך. די באנק פאר קאאפעראטיווען גיט די סוחרים-בענק 50 טויזענד דאלאר פון די אמע-ריקאנער געלדער און פון די קרעדיטען אין „באנק פאלסקי“. די דאזיגע קרע-דיטען זענען לעצטענס פערגרעסערט געווארען ביז 1 מיליאן זלאטעס. מיט'ן מאמענט, וואס די „באנק פאלסקי“ האט פערגרעסערט דעם קרעדיט האט זי אנ-געהויבען אנצוווענדען בעגרענצונגען פאר די בעזונדערע קאאפעראטיוען. מ'פאדערט פון זיי, אז זיי זאלען האבען 50 טויזענד זל. אייגען קאפיטאל. די דאזיגע פאדערונג ווערט אבער גע-שטעלט בלויז בנוגע די יודישע קאאפע-ראטיוען. געגען דעם דארף מען פראָ-טעסטירען אויפ'ן ענערגישסטען אופן.

מיט עטליכע חדשים צוריק האט זיך קוים איינגעגעבען אויסצוקעמפען 500 טויזענד זל. קרעדיט אין פ. ק. א., אין דער זעלבער צייט ווען די קריסטליכע האנדווערקער האבען נישט אויסגענוצט די מיליאנען-קרעדיט-געלדער, וועלכע מ'האט בעשטימט פאר זיי. לעצטענס האט מען בעשטימט א קרעדיט פון נאך 500 טויזענד זל. פ. ק. א. שטעהט אויפ'ן שטאנדפונקט, אז דאס פונאנדערטיילען פון די דאזיגע קרעדיטען איז אנ'אינער-ליכע פראגע פון די קאאפעראטיווע ארגאניזאציעס.

איבער'ן רעפעראט פון סען. טרוסקער ענטוויקעלט זיך א לאנגערע דיסקוסיע. אלע רעדנער קלאגען זיך אויף די שלעכ-טע בעציהונג מצד דעם קאאפעראטיווען-פערבאנד צו די סוחרים-בענק.

דר. קלומעל בעמיהט זיך צו פערטיי-דיגען דעם שטאנדפונקט, אז די סוחרים-בענק ווערען נישט בעהאנדעלט ערגער, ווי די אנדערע קאאפעראטיווע בענק.

די רעדע פון ד"ר קלומעל איז די גאנצע צייט געווארען איבערגעריסען דורך פערשידענע צווישענרופען פון די דעלעגאטען, וועלכע האבען זיך בעצוי-גען אויף די פערזאן פון די ה"ה קא-ווארסקי און ראסנער, פון וועלכע ד"ר קלומעל דארף זיך זעהר אפצוטיילען.

*

אויף דער נאכמיטאג-זיצונג האט דער רעקטאר פון רעוויזיאנס פערבאנד בער-קענהיים געהאלטען אנ'אויספיהרליכען רעפעראט וועגען דער ענטוויקלונג פון דער יודישער קאאפעראטיווער בעוועגונג.

דער רעדנער מרעט ארויס געגען דעם געדאנק פון בילדען אנ'איינענעם פערבאנד פון די סוחרים-בענק און ווייזט אן, אז דאס איז א געפעהרליכע זאך, וואס איז עלול צו צושפאלטען די יודישע קאאפעראטיווע בעוועגונג.

א גרעסערע רעדע האלט דאן דעפ. ווישליצקי, וועלכער ווייזט אן, אז אין דעם רעוויזיאנס-פערבאנד פון די יודי-שע קאאפעראטיוען האט זיך אריינגע-גנב'עט די פאליטיק. מען שטיצט אונ-טער האנדווערקער-קאאפעראטיוען, וועל-כע פראפאגירען אפען דעם קאמף גע-גען דעם סוחר. און דאך ענטוויקלען זיך די סוחרים-בענק, נישט געקוקט, וואס מ'טראקטירט זיי אויפ'ן ערגסטען אופן, א סך בעסער, ווי די פאלקס בענק.

די רעזאלוציעס, וואס דער צוזאמענ-פאהר דארף אננעהמען, דארפען שט ע-בען דערצו, אז די סוחרים-בענק זאלען ווערען בעסער בעהאנדעלט דורכ'ן פער-באנד פון די יודישע קאאפעראטיוען. דאן רעדט דער פארשטעהער פון יק"א, ה' נאלדע, וועלכער ווייזט אן, אז די מעהרהייט פון די בענק, וואס זענען רעפרעזענטירט אויפ'ן צוזאמענ-פאהר האבען נישט קיין עקזיסטענץ-בערעכטיגונג. די בענק, וואס געהערען נישט צום פערבאנד, עקזיסטירען דע-יורע, אבער נישט דעפאקטא. אין קליי-נע ערטער איז פולשטענדיג גענוג אנ' אלגעמיינע קאאפעראטיווע קרעדיט-אינ-סטיטוציע.

א גרעסערע רעדע האלט ווידעראמאל דר. קלומעל און דערנאך נעהמט אלס לעצטער דאס ווארט דעפ. ווישליצקי. די אויפגאבע פון א יודישער קאסע — זאגט דער רעדנער — דארף זיין, אז דער יוד, וואס קומט אין איהר, זאל זיך פיהלען, ווי ביי זיך אין דער-היים, און זאל נישט ווערען בעליידיגט. די כוונות פון דר. קלומעל זענען אוראי גאנץ גוטע, די פראקטיק אבער אין דער פראווינץ דערצעהלט אבער גאר עפעס אנדערש. אומעטום האט זיך אריינגעכאפט די פאליטיק. בעת די האנדווערקער האבען געהאלטען, אז מ'דארף ארויסווארפען א קאווארסקי פון דער יודישער קאאפעראטיווער בע-וועגונג, האבען זיי מיט אונז געוואלט שליסען א בלאק אויפ'ן לעצטען צוזא-מענפאהר פון די קאאפעראטיוען. אין דער לעצטער מינוט האבען זיי נעשלאסען גאר א בלאק מיט קאווארסקי'ן געגען די סוחרים.

דער רעדנער ענדיגט, אויסדריקענדיג די האפנונג, אז דער קומענדיגער צו-זאמענפאר פון די קאאפעראטיוען וועט געהען אין די וועגען פון דר. קלומעל'ס אידעאלען און וועט בעפרייען די יודי-שע קאאפעראציע פון די קאווארסקי'ס און זייערע שותפים.

11 א זייגער אין אוונט שליסט סע-נאטאר טרוסקער דעם צוזאמענפאהר.

די אנגענומענע רעזאלוציעס

אין די רעזאלוציעס ווערט אנגעוויזען, אז אנ'אומבעדינגטער תנאי פון אנ'איינ-הייטליכער יודישער בעוועגונג אויפ'ן געביט פון דער קרעדיט-קאאפעראציע איז די גלייכקייט פון אלע איהרע מיט-גלידער. ס'ווערט דעריבער געפאדערט נישט צו מאכען קיין שום שוועריגקיי-טען די סוחרישע בענק בנוגע דעם אנ-נעהמען זיי אין פערבאנד פון די קאא-פעראטיוען. דער מיטגלידס-אבצאהל מוז זיין אנ'איינהייטליכער פאר אלע מיט-גלידער פון רעוויזיאנס פערבאנד.

דער צוזאמענפאהר פאדערט א פאר-שטעהערשאפט אי' ראט פון די קאא-פעראטיוען, ענטשפרעכענד צו דער ווירטשאפטליכער השפעה פון סוחר'טום אין דער יודישער גאס. חוץ דעם ווערט די באנק פאר קאאפעראטיוען אויפגע-פאדערט צו פערקלענערען דעם צינז-זאץ, צו פערמיילען די בעקומענע קרע-דיטען פון פ. ק. א. ענטשפרעכענד צום ארט, וואס די סוחרים-באנק פערנעהמט אין יודישען ווירטשאפטליכען לעבען, צו רעכענען אנ'איינהייטליכען פראצענט-זאץ פאר אלע קאאפעראטיווע בענק, צו פער-טיילען די אינקאסא-אפעראציעס פון דער באנק פאר קאאפעראטיוען צווישען אלע קאאפעראטיווע בענק אין יעדער שטאט א. אז. וו.

מ.

Dr. med. H. LUBICZ
צעגעלניאנא 43, טעל. 41-32.
ספעציאליסט פאר הויט, העניערישע און בע-נער-שוואכע קראנקהייטען. 8ב9
היילונג מיט קווארץ-לאמפען (האר-אויספאל)
נעמט אן פון 8—10 און פון 5—8 אוונט

Dr. med.
EYCHNER Jakób
Aleja 1-go Maja 16, Tel. 11 24
צוריקגעקעהרט.
אינערליכע- און קינדער - קראנקהייטען.
נעמט אן פון 6-7, זונטאג פון 3-4

NOSTROMO
דאס איז טריאומף פון קראפט, געזונדהייט, שעהנקייט און גוטסקייט
דאס איז דאס געלעבטער פון שעהנעם, ווי די יוגענד פון א מאטראז
דאס איז די פראכט פון דער נאכט אויף דעם שעהנעם אינזעל סולאקא
דאס איז דאס געזאנג פון גן-עדן-פייגעל און דאס גערויש פון די ווארימע כוואליעס פון שטילען ים
דאס איז דער טויט-קאמף וועגען די ליבע און עהרע
דאס איז דאס גליק אהן א גרעניץ אין גלאנץ פון דרום-זון
דאס איז די נייעסטע פרעמיערע פון וועלט-פילם, וואס וועט זיך בעווייזען אין קינא
„Czary“
520

Dr. med. I. WAJNBERG
Cegielniana 47 tel. 26-02
אינערליכע קראנקהייטען. ספעצ. לונגען און הארץ קראנקהייטען בעשטראהלונגען מיט קינסטליכע בערג-זון.
נעמט אן פון 3—5 נאכמיטאג

Dr PRYBULSKI
צוריקגעקעהרט.
זאמענהאף 1, טעלעפאן 25-38
העניערישע און האר - הויט - קראנקהייטען, מענער-שוואכע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-ליכט (האר-אויספאל), רענטגען-שטראהלען.
נעמט אן פון 9—1 און פון 4—8 אוונט,
דאמען: פון 4—5 נאכמ.

א מערקווירדיגער צופאל

ברענגט צונויף פאטער און קינד, וועלכע האבן נישט געוואוסט פון זיך גאנצע 10 יאהר.

גאנץ קישיניעוו רעדט איצט מיט דער מערקווירדיגער געשיכטע, וואס איז זיך פארלאפען מיט דעם דאטיגען איינ-וואוינער, יוסף בראט.

די געשיכטע הויבט זיך אן נאך מיט צעהן יאהר צוריק אין טיפליס, און פערביי געהענדיג קאנסטאנטינאפאל, — האט זי זיך פערענדיגט אין קעשינעוו...

אין זיינע יונגע יאהרען האט יוסף בראט גענומען א שטארקען אנטייל אין דער דאמאלדיגער פרייהייטס - בעווע-גונג אין רוסלאנד. ער האט אנגעהערט צו דער סאציאליסטיש - רעוואלוציאנע-רער ארגאניזאציע, און אלס אזעלכען האט די פאליציי איהם ארעסטירט און צוזאמען מיט פיל אנדערע פאליטישע ארעסטירטע, אפגעשיקט קיין סיביר.

פיל פון בראט'ס חברים זענען קראנק געווארען, נישט קענענדיג איבער-טראגען די שווערע לעבענס - בעדינגונ-גען אין יענע ערטער, און נאר בראט האט זיין שטראף לייכט פערטראגען. נאך מעהר: בעזיצענדיג אן'אומגעהויערע פיזישע קראפט, האט זיך איהם איינגעגעבען צו קריגען ארבייט אין א האנדעלס-ביורא און ער האט זיך גאנץ גוט איינגעארדענט.

ווען די צייט פון זיין סיביר-שטראף האט זיך געענדיגט, האט זיך איהם נישט פערגלוסט צו פערלאזען זיין שטעלע, און אנשטאט זיך אומקעהרען א היים, איז ער ווייטער פערבליבען אין דער סיבירער שטאט.

איין מאל איז ער געפאהרען קיין טיפליס מיט א שליחות פון זיינע בעל-הבתים, און פערווייליענדיג דארט א דריי וואכען, האט ער זיך בעקאנט מיט א זעהר שעהן און רייך מיידעל, ביי וועמענס עלטערען עס פלעגען זיך אפ-שטעלען פיל סוחרים פון סיביר. פריי-ליין בורניק האט אויף בראט'ן געמאכט א שטארקען איינדרוק מיט איהר שעהנ-קייט, ווי אויך מיט איהר גוטען כא-ראקטער און פיינע, איידעלע מאניערען. עס האט נישט לאנג געדויערט און צווי-שען זייביידע האט זיך געשלאסען א נאהענטע בעקאנטשאפט, וועלכע איז איבערגעגאנגען אין הייסע ליבע.

דעם מיידעל'ס פאטער איז אפילו נישט געווען איבעריג צופרידען מיט דעם שידוך, ווייל ער האט מורא גע-האט אפצוגעבען זיין געראטענע טאכ-טער צו אנ'אינבעקאנטען יונגענמאן, אבער, ווי תמיד אין אזעלכע פאלען, האט געזיגט נישט דער ווילען פון פא-טער, נאר דאס געפיהל פון דער פער-ליבטער טאכטער.

זיי האבען חתונה געהאט און גע-בליבען זיצען אין טיפליס ביי די על-טערען, — זעהר רייכע און גוטהערציגע לייט. מיט דער צייט איז דאס יונגע פאריעל בעגליקט געווארען מיט א מיי-דעלע, און זייער לעבען האט אנגעהוי-בען צו פליסען אין א נייעם גליקליכען וועג. דאס קינד האט נאך מעהר ווי ביז איצט פערקניפט די צוויי יונגע פון ליבע פלאמענדע הערצער, און צו זייער פרייד איז קיין גרעניץ נישט געווען.

אבער.. דער גרויסער וועלט - חירבן פון יאהר 1914 האט אויך די פאמיליע בראט נישט געשאנעוועט. עטליכע טעג נאכדעם ווי עס איז געפייערט געווא-רען דער צווייטער געבורטס-טאג פון דעם קינד, איז יוסף בראט מאביליזירט געווארען און אפגעשיקט געווארען אויף דעם רומענישען פראנט...

די גאנצע צייט, — קורגע דריי יאהר, — האט בראט זיך דורכגעשרי-בען מיט זיין פאמיליע, און פלעגט בע קומען זעהר גוטע בריף פון דערהיים. די פרוי פלעגט איהם אלץ טרייסטען, אז גאר אין גיכען, שמועסט מען ביי זיי, ווען די מלחמה זיך ענדיגען און ער וועט אהיים קומען... דערפאר וועט ער שוין טרעפען א גרויסע טאכטער, וועלכע רעדט שוין גאנץ פיין, און פרעגט זיך נאך אויף דעם פאפא.

נישט אזוי אבער האט דער שיקזאל געוואלט.

די מלחמה האט זיך פערצויגען, און אין רוסלאנד האט אויסגעבראכען — צו ערשט די פעברואר און דערנאך די אק-טאבער - רעוואלוציע, וועלכע האבען, ווי בעקאנט, אלעס איבערגעקעהרט מיט'ן קאפ אראפ און מיט די פיס ארויף. אויך טיפליס האט געמוזט, ווי אלע איבעריגע שטעט אין רוסלאנד, פערזוכען דעם טעם פון רעוואלוציאנע-רע פארוועהען און נאכוועהען. די שטאט איז איבערגעגאנגען פון האנד צו האנד, פון די ווייסע צו די רויטע און פערקעהרט. אין דער זעלבער צייט האט געבושעוועט א ווילדע אנארכיע. ביי די בורניקעס אין הויז איז געווארען אנ'איבערקעהעניש.

מיט אמאל האט די טיר זיך געעפענט און א גאנצע כאלאסטרע טשעקיסטען זענען אריין. זיי האבען איבערגעקעהרט די שטוב, נישט איבערגעלאזט קיין איין ווינקעלע, און האבען דעם אלטען בור-ניק א קראנקען, מיטגענומען מיט זיך אין „טשעקא“.

אויף דעם דריטען טאג האט זיך אין די טיפליסער צייטונגען בעוויזען א נאכ-ריכט, וועלכער האט אויסגערעכענט אלע דערשאסענע „קאנטר-רעוואלוציאנערען“ אין צווישען אנדערע איז אויך געווען דער נאמען „בורניק“..

פון וועהטאג איז אויך די פ'וי בור-ניק קראנק געווארען, אבער זי האט דאך אריבערגעטראגען איהרע שמער-צען.

נישט אויסגעהאלטען האט דאס הארץ פון דער יונגער פרוי בראט, וועלכע האט נאך פון דער יוגענד געליטען אויף א הארץ-פעהלער. אין דריי וואכען ארום נאך איהר פאטער'ס טויט, איז זי געשטארבען, איבערלאזענדיג ווי אין מיטען ים איהר קינד און מוטער — ביידע שוואכע, הילפלאזע.

די אלטע בורניק האט אנגעהויבען זוכען א וועג, ווי אזוי אויסצוגעפינען איהר איידעם, יוסף בראט, און איהם געבען צו וויסען פון דעם גרויסען אומ-גליק, וואס האט מיט זיי פאסירט. אבער צו יענער צייט איז שוין קיין פערבינ-דונגען מיט אויסלאנד נישט געווען, און אלע איהרע בעמיהונגען זענען געווען אומזיסט. בלייבען אין טיפליס האט זי אויך נישט געוואלט, און נישט אזוי נישט געוואלט, ווי נישט געקענט, ווייל יעדעס ווינקעלע, יעדע שטוב זאך האט איהר דערמאנט אין איהר גרויסען דא-פעלטען אומגליק. האט זי געשלאסען זיך צו לאזען אויף א ריזיקאלישען וועג: זי האט אויסגעפרקויפט אלעס, וואס איז נאך פערבליבען אין הויז, איבערלא-

בלוטיגע טראַגעדיע אין לובלין.

אַ מאַטראָס און אַ נאַסטן-פרוי. – פּאַליציאַנט איז גענויט צו שיסן. – גענענט דעם אורלויב, געענדיגט דאָס לעבען.

אויף ס"ט דוסקאַ גאַס אין לובלין האָט זיך אָבגעשפּילט אַ בלוטיגע טראַגעדיע, וואָס האָט געקאָסט דאָס לעבען פון אַ יונגען מענש.

דער יונגער מאַטראָס יאַן מאַטיאַק האָט בעקומען אורלויב און אינם לעצטען טאָג פון אורלויב, דעם 12. יאַנואַר איז ער געקומען קיין לובלין „פערברענגען פריילעך". אין אָוענד האָט ער זיך בעקענט אויף קראַקאָווסקאַ מיט דעם נאַסטן-מיידעל בראָניסלאַוואַ גראַבאָווסקאַ און איהר פערבעטען אויף אַ טרינק בראָנפען. צו זיי איז צוגעשטאַנען נאָך אַ דריטע פערזאָן און זאַלבע דריט זע נען זיי אַריין אויף ס"ט דוסקאַ אין אַ רעסטאָראַן און אויסגעטרונקען אַ פלע-שעל שפּירט און עטליכע גלעזער ביער. איבעריג שכור זענען זיי נישט געווען.

אַרויסגעהענדיג פון דער קנייפּע האָט דער מאַטראָס ווייטער איינגעהאַלטען דער גראַבאָווסקאַ אין זיין געזעלשאַפט. מעהר קיין געלד ביי זיך אַריינצוכאַפּען אין אַ אַנדערען רעסטאָראַן האָט דער מאַטראָס נישט געהאַט, האָט ער אָבער דער גראַבאָווסקאַ נישט אָבגעלאָזט און ממש געשלעפּט איהר מיט איהם צו געהן ערגיץ הינטער דער שטאָדט.

דאָס „מיידעל" האָט אָבער מורא גע-האָט צו געהן מיט'ן שכור'ן, געלדלאָזען און צו אַוואַנטורע געניגטען מאַטראָס – האָט זי דעריבער געזוכט צו אַנטלויפען. דער מאַטראָס איז אָבער געוואָרען אַלץ מעהר איינגע'עקשנ'ט און איהר נישט אָבגעלאָזט פאַר'ן גלעזעלע „לחיים" האָט ער בעטראַכט די גראַבאָווסקאַ אַלס געקויפטע.

די גראַבאָווסקאַ האָט דעם מאַטראָס אַרויסגעפיהרט אויפ'ן פּלאַץ לאָקעטקאַ כדי דאָרט צו ווענדען זיך צו אַ פּאָלי-ציאַנט. ווי נאָר זי האָט דערזעהן אַ פּאָ-ליציאַנט איז זי צו איהם צוגעלאָפען און געבעטען ער זאָל איהר כלומר'שט אַרע-סטירען, אָבפיהרען אין קאָמיסאַריאַט כדי אזוי אַרום זיך צו בעפרייען פון מאַטראָס.

דער פּאָליציאַנט באַלאַנצאַ האָט ער-פילט די ביטע פון דער אומגליקליכער „פערדינערין" און איהר אַנגעהויבען פיהרען אין קאָמיסאַריאַט. אויפ'ן וועג האָט אָבער דער מאַטראָס מאַטיאַק, גע-פרובט נישט לאָזען צונעהמען זיך דאָס מיידעל און געפרובט איהר אַרויסרייסען פון פּאָליציאַנט'ס הענד. ביים ג.ן ס"ט דוסקאַ און זשעלאַנע האָט דער מאַטראָס ווידער אַטאַקירט דעם פּאָליציאַנט כדי דאָס מיידעל צו „בעפרייען", ער האָט אָנגעכאַפּט דעם פּאָליציאַנט ביים האַלז און געפרובט עפּעס אַרויסנעהמען פון קעשענע. דער פּאָליציאַנט האָט דאַן אויסגעשאָסען פון רעוואָלווער גלייך דעם מאַטראָס אין מויל און איהם מאָמענטאַל אַוועקגעלעגט אַ טויטען אויפ'ן אָרט.

בעת דער געשאָסענער האָט זיך גע-ראַנגעלט אין גסיסה האָט דאָס מיידעל נישט אויפגעהערט אַריינצושרייען איהם אין אויער;

– דאָס איז פאַר מיר, דו לאָבוז איי-נער, פאַר מיין עולה!...

דער פּאָליציאַנט און דאָס מיידעל האָבען ערקלערט, אַז דער מאַטראָס האָט זיך געוואָרפען שטיקען דעם פּאָ-ליציאַנט און אין האַנד האָט ער ג'האַט אַ גרויס מעסער.

ביים דערשאָסענעם האָט מען געפו-נען 5 גראָשען מיט אַ אורלויב לעגיטי-מאַציע. וועלכע האָט בעוויזען, אַז דער מאַטראָס האָט די נאַכט שוין געדאַרפט זיין צוריק אין דינסט, ווייל דער אור-לויב האָט זיך איהם געהאַט געענדיגט. קיין מעסער האָט מען אַרום דעם דער-שאָסענעם נישט געפונען.

דער פאָטער האָט עס נישט אויסגעהאַלטען.

(ענדע פון 3-טע זייט).

קאָמער צונויפגעלעגט, האָט איהם דער באַלקען פון איבער דעם קאָפּ עפּעס ווי צוגעוואונקען און ער האָט מיט אַ שוי-דער זיך דערמאָנט אָט די צוויי ווער-טער: „אויפהענגען זיך".

אין אַ וואָכענדיגען טאָג איז ער פון שטוב אַרויס און מעהר שוין נישט גע-קומען. דאָס ווייב האָט איהם אַרומגע-זוכט, געלאָפען אין מאַרק, נאָכגעפרעגט זיך ביי שכנים. קיינער אָבער האָט אים נישט געזעהן.

ערשט שפּעטער האָט מען איהם גע-פונען אין קאָמער אַ געהאַנגענעם.

שפּעט איז גיטעלע פון פאַבריק אַהיים געקומען. זי איז געווען אויף אַ פערזאַמלונג. צוגעקומען צום הויז, זעהט זי אַנ'עולם אַרום שטוב, הערט די קולות פון שטוב. דאַכט זיך די מאַמע וויינט.

ווייל זי זיך דורכ'ן עולם דורכשטופּען האָבען גאַס און מאַרק איהר אַ קבלת פּנים אָבגעשפּילט:

– „מרשעת"!... „אויסגעלאַסענע זאַך" „חצופה!"... „דעם טאַטען פון דער וועלט פערטריבען!..." „נעה דיר צו דיין גוי!..." „הענג זיך מיט איהם!"

שמייגער זענען געפלויגען, מאַרק-ווייבער האָבען אויף איהר מיט קאָשע-קעס געהאָגעלט. קרעמענטשוגער „נאָטס גוואַרדיע" איז שוין געווען גרייט נקמה נעהמען. אַ גליק, וואָס עטליכע אַ ביי-טער פון פאַבריק האָבען זיך אַריינגע-מישט און דעם עולם בערוהיגט.

קרעמענטשוג קאָכט. אין טאַטעס און מאַמעס שרעקען זייערע קינדער:

– זעהט, וואָס דער סוף אייערער וועט זיין...

זענדיג פאַר זיך בלויז אַ בעדייטענדע סומע געלד און ציהרונג און געפרובט אַרויספאָהרען פון רוסלאַנד.

אָבער ווי לאָזט מען זיך מיט אַ קליין קינד פאָהרען? ווי קאָן אַ'אַלטע פרוי, אַ שוואַכע, אַ הילפלאָזע אונטערנעהמען אַזאַ שווערע ריזיקאַלישע רייזע?

און דאַ פאַנגט זיך אָן דאָס צווייטע בלאַטעל פון דער טרויעריגער גע-שיכטע.

די פאַמיליע בודניק האָט געהאַט אין טיפליס אַ „צד אין דער משפחה"... גאַנצע דריי קוזענס פון דער פרוי בוד-ניק האָבען געדינט אין דאָרטיגען „טשע-קאַ", פערנעהמענדיג פעראַנטוואָרטליכע פּאָסטענס. האָט די אַלטע פרוי אין אַ שעהנעם פריהמאָרגען זיך אַוועקגעלאָזט צו איינעם פון זיי, און פאַלענדיג צו זיינע פיס, האָט זי מיט ביטערע טרעה-רען איהם דערצעהלט פון איהר אומ-גליק... זי האָט איהם אויך ענטדעקט, ווי אַנ'איינגענעם קוזען, אַז זי וויל פער-לאָזען טיפליס, ווייל אויב נישט, וועט זיך ביי איהר דאָס האַרץ אָפּרייסען פון שמערץ, דער קוזען האָט זי אויסגעמערק-זאַם אויסגעהערט און פערשפּראָכען איהר מיטצוהעלפען.

און ווירקליך, עס זענען נישט פאַ-ריבער קיין דריי וואָכען, און די אלמנה בודניק האָט שוין געהאַט בעקומען אַ ספּעציעלע ערלויבניש אַוועק-צופאָהרען פון טיפליס וואוהין זי וויל.

נאָכדעם ווי זי האָט שוין אַרויסגע-קריגען די ערלויבניש, איז זי אַוועק צום צווייטען קוזען און איהם געבעטען, ער זאָל איהר מיטהעלפען אַרויסצופאָה-רען קיין אויסלאַנד, ווייל זי וויל אָפּ-זוכען איהר איידעם, דעם פאָטער פון דער קליינער יתומה.

יענער האָט איהר דוקא פערשפּראָ-כען אַלעס צו טון, אָבער...

ווען זי איז געקומען אויף דער נעכסטער באַהן-סטאַציע, נאָך טיפליס, איז זי אין צוג אַרעסטירט געוואָרען לויט אַ בעפעהל פון טיפליסער טשעקאַ, און מען האָט זי געפיהרט אונטער אַ וואַך צוריק קיין טיפליס. דאָרט האָט מען זי פון קאָפּ ביז פיס בעזוכט און ווידער אָבגעלאָזט...

צום גליק איז איהר געלונגען אויס-צובעהאַלטען דריי בריליאַנטען אין די האָר פון איהר אייניקעל'ס קעפּעלע, און די בריליאַנטען האָבען איהר דער-נאָך געגעבען די מעגליכקייט זיך ווי-דער צו לאָזען אין וועג אַריין. מיט גרויסע שוועריגקייטען און כּכנות נפשות איז די אַלטיטשקע צוזאַמען מיט איהר אייניקעל אָנגעקומען אין קאָנסטאַנטי-נאָפּאָל.

הו ל און נאַקעט זענען זיי אָנגעקו-מען אין דער פרעמדער שטאָט, און זיי וואָלטען זיכער געווען אומגעקומען פון הונגער און נויט, ווען נישט אַ גליקלי-כער צופאַל.

די אַלטיטשקע האָט זיך געשטעלט פאַר אַ קעכין אין אַ יודיש הויז, און פּלעגט זיך פערדינען דאָס שטיקעל ברויט. איהר אייניקעל ווידער האָט זי געגעבען אין א יתומים-הויז. דאָס קינד האָט זיך זעהר גוט ענטוויקעלט, סיי אין פיזישען, סיי אין גייסטיגען זינען. זי האָט אַרויסגעוויזען גרויסע פעהיג-קייטען צום לערנען, און מען האָט זי אויף געזעלשאַפטליכען רעכנונג אָבגע-געבען אין גימנאַזיע.

דאָרט האָט זי זיך בעפריינדעט מיט אַ שילערין, וועמענס עלטערען זענען אויך געווען אַמאָל אין טיפליס און האָבען גוט געקענט די בודניקס.

די יתומה בודניק פלעגט שוין אַריינ-געהן אָפט צו איהר חבר'טע אין הויז, און מען האָט זי אויפגענומען ווי אַנ'-אייגען קינד. זי פלעגט אָפט הערען ווי איהר חבר'טעס פאָטער דערצעהלט וועגען איהר זיידען און וועגען איהר פאָטער.

איינמאָל האָט זי אַ פרעג געטון, צו האָבען די באָלשעוויקעס אויך איהר פאָטער דערשאָסען? און אַז זי האָט זיך דערוואוסט, אַז ניין, איז זי געוואָ-רען שטאַרק אויפגערעגט אויף איהר באָבען, דערפאַר וואָס זי האָט איהר איינגערעדט, אַז אויך איהר פאָטער איז פון די באָלשעוויקעס דער'הרג'עט גע-וואָרען. זי האָט שוין מעהר נישט גע-וואָלט אַהיים געהן צו איהר באָבען, און

איז פערבליבען ביי דער חבר'טע אין דערהיים. זי פלעגט איהר העלפען ביים לערנען, און דערפאַר האָט זי געק יגעז עסען און קוואַרטיר. די באָבע איז טאַ-קע געווען שטאַרק אונצופרידען פון דעם אייניקעל'ס אויפטו, אָבער זי האָט זיך אויסגערעכענט, אַז סוף כל סוף לעבט זי דאָך פיל בעסער ביי דער חבר'טע אין הויז, ווי ביי זיך.

דאָס איז געווען אין יאָהר 1920.

דערווייל איז יוסף בראָט בעפרייט געוואָרען פון מיליטער.

פון אומקעהרען זיך אַהיים, האָט ער זאָגאָר נישט געקענט קלעהרען. צווישען רוסלאַנד און בעסאַראַביען איז אַוועק-געשטעלט געוואָרען אַ שטאָלענע וואַנד. קיין בריף פון דער היים, אויסער די לעצטע בריף וועגען טויט פון זיין פרוי האָט ער נישט בעקומען, און ער האָט דערום בעשלאָסען חתונה צו האָבען.

ער האָט אָבער נישט געקענט רוהען איבער'ן קינד, פון וועלכען ער האָט קיינע ידיעות נישט געהאַט. ער האָט עטליכע מאָל אָנגעפרעגט טעלעגראַפיש (דורך אויסלאַנד) אין טיפליס, אָבער ער האָט קיין ענטפער נישט בעקומען.

צוריק מיט צוויי מאָנאַטען האָט י. בראָט פלוצים בעקריגען אַ בריף פון אַנ-אונבעקאַנטען אַמעריקאַנער יונגערמאַן, וועלכער שרייבט איהם ווי פאָלגט:

„אין אייגער פון די יודיש-אַמעריקאַ-נער ביוראָס פאַר אויפזוכען פריינד

האָב איך צופעליג, זוכענדיג מיינעם אַ בעקאַנטען, בורענסקי, זיך אָנגעשלאָגען אָן די פאַמיליע בודניק, וועלכע ווערט גע'זוכט פון אייך, און איך האָב בע-שלאָסען אייך צו מעלדען, אַז בודניק איז דערשאָסען געוואָרען פון די באָל-שעוויקעס; זיין טאָכטער איז געשטאָר-בען, און איה' קינד מיט דער באָבען געפינען זיך איצט אין קאָנסטאַנטינאָ-פּאָל. איך בין אייערער אַ גוטער פריינד, מיט וועלכען איהר האָט דורכגעמאַכט דריי מאָנאַטען סיבירער „סטילקע" (שטראָף-פּערש-קונג)."

- - - - - - - - - - - - - - - -

אין אַ פרימאָרגען האָבען די יתומהס שטיף-עלטערען בעקומען אַ בריף פון בראָט'ן, „אַז ער איז איהר פאָטער, וואָס ער וועט קענען בעווייזען מיט געהערי-גע דאָקומענטען, און קומט נאָך איהר אין עטליכע טעג אַרום.

מען האָט לאַנגזאַם צוגעגרייט די יתומה צו דער בעגעגעניש מיט איהר פאָטער.

צוריק מיט עטליכע טעג איז בראָט געקומען פון קאָנסטאַנטינאָפּאָל מיט זיין טאָכטער, אַ צוועלף יעהריגע שעהנע מיידעל, און זי געבראַכט אַהיים צו זיין צווייטער פרוי, מיט וועלכער ער האָט שוין צוויי קינדער, און זי פיהלט זיך איצט זעהר גוט.

אַ העברעאישע ביבליאָטעק אין דער תפיסה.

ירושלים, (י.ט.א.) די העברעאי-שע נאַציאָנאַלע און אוניווערזיטעט, ביבליאָטעק האָט בעקומען די ערלוי-בעניש פון דער מאַכט צו בעזאָרגען די אַרעסטאַנטען מיט ביכער. אין קורצען וועט געשאַפען אין ירושלים'ער תפיסה אַ העברעאישע ביבליאָטעק.

די איינוואוינער פון תל-אביב און די שטאָט-ראַט וואַהלען אין יפו.

ירושלים, (י.ט.א.), די רעגירונג האָט אַרויסגעגעבען אַ פעראָרדנונג, אַז די איינוואוינער פון תל-אביב, וואָס האָבען געשעפטען אין יפו, האָבען וואַהל רעכט אין יפו'ער שטאָדט-ראַט. אויף אַזאַ אופן איז ערלעדיגט געוואָרען דער ענין, וואָס האָט אַרויסגערופען אַ שטאַרקע אויפרעגונג ביי די תל אביב'ער איינוואוינער.

יורידישע עצות.

אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט" ענטוואָרטען אויף יורידישע אָנפראַגען, וואָס ווערען צוגעשיקט נאָר שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופּאָן.

יורידישע אָפּטיילונג פון „נייעם פאָלקסבלאַט"

פּאַס דערלעגען אַנ'אָנפראַגע אויף אַ יורידישע עצה דאַרף צוגעלעגט ווערען דער קופּאָן פון דער לעצטע פון טאָג, וואָן די אָנפראַגע ווערט אַריינגעגעבען. אויף אָנפראַגען אָהן קופּאָן וועט מען ענטפער נישט געגעבען ווערען.

גילטיג דעם 20. יאַנואַר 1927.

דער געזעלשאַפט Y. M. C. A. וואָר יודען ווערען כמעט נישט אָנגענומען. דאָגעגען זענען פאַראַן אייניגע פּריוואַ-טע אַזעלכע לעהר-אַנשטאַלטען. בנוגע די אויפנאַהמס בעדינגונגען אין דער פּעדאַגאָגישער ניוראָ קאָנען מיר אייך קיין בעוויזערס נישט זאָגען.

2936. אַ לעזער פון פּיעטערק. גאַס.

די פעראָרדנונג פון מלוכה פּרעזידענט וועגען פערזיכערן דעם אָנבאָט פון אַרטיקלען פון טעגליכען געברויך איז חל נישט בלויז אויף מעהל און געבעקס נאָר אויך אויף פלייש און וואורשט, קליידונג, שיך, נאַפט, קויהלען און איי-זען. פאַר נעמען פאַר די אויסגערע-כענטע אַרטיקלען טייערער פון דער טאַקסע דראָהט אַ שטראָף ביז 6 וואָכען אַרעסט צוזאַמען 10,000 זלאָטעס.

2937. אַ בעזיצער פון אַ וואורשט געשעפט.

עס איז אַ פראַגע צו דער פערזאָן, וועלכער פערשפּרייט די קלאָגען, אַז איהר זענט קראַנק אויף אַנ'אַנשטעקענ-דע קראַנקהייט, איז פעראינטערעסירט צוצוציהען צו זיך אייערע קאָנסומענטען. אויב יאָ, קאָנט איהר איהם צוציהען צו געריכטליכע פעראַנטוואָרטליכקייט לויט'ן פּונקט 1 אַרטיקעל 9 פון אוסטאַוו פון 2. אויגוסט 1926 וועגען בעקעמפען די נישט אָנשטענדיגע קאָנקורענץ. עס דראָהט איהם דערפאַר ביז 6 וואָכען אַרעסט אָדער 12 טויזענד זלאָטעס געלד-שטראָף. אַ חוץ דעם האָט איהר דאָס רעכט צו פאָדערן אַנ'ענטשעדיגונג ביז 10 טויזענד זלאָטעס.

2938. אַ לעזער פון טיעפּשאָווע.

איהר מאָרט נישט איבערנעהמען דאָס געוועלב פון אַלטען, נאָר דינגען דעם לאָקאַל דירעקט ביים ווירט, ווי אַ נייער לאָקאַטאָר.

2930. סאַלאָמאָן.

אויב די ווירטשאַפטליכע זיצונג האָט אָנערקענט, אַז אייער ברידער האָט בע-וואוסטזיניג געהאַנדעלט וואָס מען גשגען איהם פערפיהרען אַ פּראָצעס. עס איז אָבער נישט אויסגעשלאָסען, אַז מען זאָל איהם בעפרייען ביז צום פּראָצעס אויף קויציע אָדער פּאָליציי-אויפזיכט.

2921. אַ לעזער פון זאַקאָנסנא יעקב גור.

אַנ'אונטערנעהמונג, וואָס קויפט אויס אַ 7-טע קאַטעגאָריע פּאַטענט, מעג בע-שעפטיגען 7 אַרבייטער.

2932. ליפשיץ פון פּאַלודניאָווע.

אַ געוועלב פון 3. קאַט. פּאַטענט דאַרף אויך זיין רעגיסטרירט אין האַנ-דעלס רעגיסטער ביים קרייז-געריכט.

2933. אַ גרופּע רעזערוויסטען.

מיר האָבען שוין איינמאָל געענטפערט, אַז די פערשפּעטיגטע רעזערוויסטען וועלען גערופען ווערען צו דער אויסער-געוועהנליכער קאָנטראָל - פערזאַמלונג לויט פערזענליכע אויפפאָדערונגען.

2934. י. לעוו.

מיר האָבען וועגען אַזאַ פעראָרדנונג נישט געהערט. איבעריגענס איז דאָס נישט מעגליך, ווייל עס וואָלט געווען אין אַ סתירה מיט דער עקזיסטענץ פון פּריוואַט-אייגענטום דער גרונד יסוד פון אונזער מלוכה-סדר.

2935. אַ לעזער פון זגערזש.

אויף וויפיל אונז איז בעקאַנט זענען אין לאָדז נישט פאַראַן קיין שום גע זעלשאַפטליכע שאָפער קורסען אַ חוץ ביי

רעדאַקציאָנס-קאָלעגיום:
מ. בראָדערזאָהן, ל. בראַנט, ח. י. בּרוסטאָווסקי, ב. זינגער
פעראַנטוואָרטל. רעד.: ח. קויפמאַן.
אַרויסגעבער: פערלאַג „נייער פאָלקסבלאַט", פּראָדוציר-קאָאָפּעראַטיוו-מיט פאַי-האַפטונג.

פּאַראַנאָנס! שבת, דעם 22 יאַנואַר ד. י. קומט פאַר פּאַראַנאָנס!

די ערעפנונג פון קינאָ-טעאַטער „IMPERIAL"

זאַוואַדזקע, רוג זאַכאָדניע.

צו דער ערעפנונג ווערט אויפגעפירט דאָס גלענצענדע מייסטערווערק, ד"ר קינאָ-"אַמאַנס אונטער'ן נאָמען:

„פראַמענדע הערצער"

514 גרויסע דראַמע פון דעם לעבען פון די רוסישע עמיגראַנטען אין פראַנקרייך.

אין די הויפּט-ראָלען די בערימטע פילם-קינסטלער: — אין די הויפּט-ראָלען די בערימטע פילם-קינסטלער:

Roger Karl, Emmy Lyn, Jaque Catelain

פרייטאָג, ד. 21 יאַנואַר, פּינקטליך 8 אָוונט

אַ פאָרלעזונג פון ד"ר א. גליקסמאַן (וואַרשע)

א. ד. טעמע:

דער אייבּיגער סוד פון דער פרוי

טעוען: דער סוד פון מענליכקייט און ווייבליכקייט. — צי איז דער מאַן צניעות'דיגער פון דער פרוי? — צי איז דער מאַן געטרייער אין דער ליבע, ווי די פרוי? — גאָניאַ-ליטעט ביי מענער און פרויען. — גרויסע דענקער וועגן דער פרוי. — דער גאָניאַלער פרויען-פיינד ווייניגער. — פרויען אַלס פריינד פון גרויסע מענשען. — די פרוי אַלס מוטער און געליבטע. — די רעכט פון דער פרוי אויף ליבע און מוטערשאַפט. — די פרוי און דער סאָציאַליזם. — וועגן דער מאָדערנער יודישער פרוי.

זאַל פילהאַרמאָניע

20 נאַרוטאָוויטשאַ 20.

בילעטען צום פּרייז פון 50 גר. ביז 1.50 זל. זענען שוין צו בעקומען אין דער קאַסע פון פילהאַרמאָניע-זאַל. 507

מטבע

אין גרעסטען אויסוואַהל רעעל און ביליג מיט די בעסטע בעדינגונגען בעקומט מען נאָר ביי ה'

ווינטער, הילינסקי 41,

פראָנט-געשעפט 459

כ'קויף אַלט מעבעל און צאָהל די העכסטע פּרייזען.

מורעה ואיסור!

כדי אויסצומיידען חילול שבת, איז מען מוהיר, אַז די פּריוואַט'דיגע חתונות זאָלען זיין, וואָס פריהער, אַמשפּעטסטען וואָס זיין די חופּה אַ שעה פאַר זמן ליכט-צינדען, און דעריבער איז בעשלאָסען אַ איסור, אַז אַ שעה פאַר זמן ליכט-צינדען טאָרען ניט די כלי-זמרים שפּילען און דער בדחן ניט בעווינען דעם חתן אָדער די כלה, און אַזוי ווי פיל יודען זענען מהדר צו שטיצען שומרי שבת, זאָלען די פריזיערס און כלי-זמרים, וואָס היטען שבת, זיך מעלדען דעם מוצש"ק אין דער חברהש"ש. פּאָמאָרסקאַ 25 אָדער אַלעקסאַנדריסקאַ 19 און נאָך אַ קאָנטראָלע, וועלען זיי בעקומען לעגיטימאַציעס.

ועד הרבנים עם חברה שומרי שבת.

ערקלערונג.

איך בעט ענטשולדיגונג ביי דער חברת שומרי שבת, פאַר בעליידיגען אייניגע מיטגלידער און בין מבטיח, אַז מעהר וועט אַזעלכעס נישט פאָרקומען.

519 הערש קליין, וואָלבאָרסקאַ 7.

עד מתי עצל תשכב?

ווי לאַנג וועסטו וואַרטען מיט דיינע איצטיגע און פאַר'-מלחמה'דיגע וועקסלען?

מתי תקום משנתך?

ווען וועסטו קומען אין ביוראָ

17 פּעטריקאָווער 17

2-טען הויף, פּאַרטער, דורכגאַנג זאַכאָדניאַ 52, וואו ס'ווערט ערלעדיגט און געשריבען אַלערליי ביטעס לויט'ן אוסטאַוו, קלאָזולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעדט אין פּוילען, אַפּעלאַציעס, אָפּאָזיציעס, אַדוואָלאַניעס, רעקורסען, וועגן פּעסער און קאָמיסאַריאַט-רושאַנדו, ביטעס וועגן דירה אין אַוזשאַנד ראָזיעמטשי און אין אַלע פּאָליציי-בעצירקען, שותּפות-אַקטען, סטאַטוטען, אַקטען אינטערציזיעס, אַקטען דאַראָווינעס, קאָרגע ספּראַוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען.

רעכט-קאָנסולענט י. מאַנעלאַ,

פּעטריקאָווער 17, זאַכאָדניאַ 52

שנעל, רעעל און ביליג!

פאַר 3 זל.

עלעקטריש ליכט אין שטוב

קען יעדער בעקומען אויסצוצאָהלען וועכענטליך פאַר יעדען ט.

פערקויף פון פערשידענע עלעקטרישע מאַטעריאַלען

פ. לעווין,

קאָנסטאַנטינער 58, פראָנט-געוועלב

עס קלינגט שוין אין גאַנץ לאָדז,

אַז אַלע אַרט ביטעס, פּאָדאַניעס, רעקורסען, אַפּעלאַציעס און אַלע געריכטס-, פינאַנס-, אַדמיניסטראַטיווע און קאָמונאַלע אינסטיטוציעס ווערען אַמבעסטען, אַמביליגסטען און אַמשנעלסטען ערלעדיגט אין ביוראָ

„פּאָלאָניאַ" אַלעיאַ 1 מאַי 7.

ווינציגע בעמערקונג: טעגליך פון 5 ביז 7 אָוונט ערטיילט עצות און אָנווייזונגען אין אַלע שטייער-אָנגעלעגענהייטען דורך ה' לעאָן שחייצער איבערזעצונגען: האַנדעלס און פּריוואַט קאָרעספּאָנדענץ, קאָנטראַקטען פּראָ מעסירטע וועקסלען ווערען אָנגענומען אויסצומאָנען מיט גרינגע קאָסטען.

מיטגלידער פון פראָפעסיאָנעלע פאַראייניגען צאָהלען 25% ביליגער.

דייטש טעאַטער. דירעקציע: זעמאַן.

היינט דאָנערשטאָג, 8.15 אָוונט ווערט אויפגעפירט די זעהר אויסגעצייכנעטע אָפּערעטע

ווינער בלוט

קירצליך ווערט אויפגעפירט דער גרעסטער שלאַגער פון די ווינער סעזאָן

„די ציגיינער-פרינצעסין"

Dr. ADAM

Grosglik

Al. Kościuszki 27,
tel. 51-78

הויט און ווענערישע קראַנקה., רענטגען און ליכט-הייל אינסט. נעמט אָן פון 4—7 אין אָוונט.

Dr. med. Ludwik

Rapeport

Pr. Narutowicza 25
(Dzielna) tel. 44-10.

ספּעציאַליסט פאַר נירען, בלאָזען און האַרן-קראַנקהייטען. נעמט אָן פון 1 ביז 2 און פון 4 ביז 7 אָוונט.

Dr.

JUSTMAN

זיעלאָנאַ 17

צוריקגעקערט

אַ אייזקעלער

אויף 3 טויזענד צענטנער איז פון זאָפאָרט צו פערמיטען. לעגיאָנאָוו 31 (דעק ביי'ן באַלוטער מאַרק) אין קוילען-לאַגער. 515

Dr. med

STUPEL

Szkolna 12

ספּעציאַליסט פאַר הויט, האָר און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער-שוועכע, רענטגען-שטראַהלען און קוואַרץ-ליכט, עלעקטראָ-טעראַפּיע.

נעמט אָן פון 6—9 אין אָוונט, פרויען—12 ביז 3 נאָכמ. 873

— ד"ר —

י. הערשענהעל

Zawadzka 15,
telefon 11-87

— — ספּעציאַליסט פאַר — —

קינדער-קראַנקהייטען.

נעמט אָן אינדערהיים פון 8—10 פריה און פון 3—5 נאָכמיטאָג און אין לעטשניצע „פּאָמאָץ".

Dr. med.

L. Pikielny

ספּעציאַל-אַרצט פאַר נירען, בלאָזען און האַרן-קראַנקהייטען

Nawrot 8,

telefon 19-90.

עמפּפאַנגט פון 4—7 אָוו. 541

Dr. med.

Braun

פּאָלודניאָוואַ 23
טעלעפאָן 40-26

ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוועכע.

בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (האַר-אויספאַל)

נעמט אָן פון 9—12 פריה און פון 5 — 8 אָוונט

Dr. med.

W. Eychner

פרויען-קראַנקהייטען און אַקושעריע

זיך איבערגעצויגען אויף נאַוואָשער 11 טעל. 34-72.

נעמט אָן אין דער לעטשניצע פּעטריקאָווער 294 פון 12—2

טיטאָג אין דער היים פון 6-8 אָוו.

Dr. Z.

Rakowski

ספּעציאַליסט פאַר אויערן, נאָז, האַלז, און לונגען-קראַנקהייטען.

קאָנסטאַנטינאָווסקאַ 9

טעלעפאָן 27-31.

שפּרעכשטונדען פון 12 ביז 2 און פון 5 ביז 7. נעמט אויך אָן אין לעטשניצע נאַוואָשער 17 פון 10—11 און פון 2—3 נ.מ.

Dr. med.

H. Lajchter

קאָנסטאַנטינער 9.

רוג זאַכאָדניע טעל. 49-66

צאָהן-כירורג

ספּעצ. פון כירורגישע קראַנקהייטען ווי: שטשענקעס, גומענס, דרושאָנסלעס, צאָהן-פיסטולעס א.ז.וו. נעמט אָן פון 1—3 און פון 7—9 אָוו. זונטאָג 10—12.

לונגען-קראַנקהייטען!

רעקאָמענדירט דורך די ה"ה דאָקטוירים

Balsam Thlocolan Aqe

ביי סוכאָטעס, בראָנכיט, הוסט פערלייכטערט ביי פלעגמאַ, פערשטאַרקט דעם אָרגאַניזם און דעם זעלבסטגעפיהל פון קראַנקען, פערגרעסערט די וואָג פון קערפּער

„Balsám Thlocolán Aqe" פערקויפען אַפּטייקען. פערלאַנגט נור אין אָריגינעלער פּאַקונג פון דער אַפּטייק 2964

A. Gąsecki w Warszawie, ul. Leszno 41

דאַנטיסט און צאַהנטעכניק

י. ביטענסקי

5 קאָנסטאַנטינער 5

געהמט אָן אַלע טאָג פון 9 פריה ביז 8 אָוונט. פּרייזען ביליגע! צאָהלונג אויך אין רעטען

מאַניקור 80 גר.

שערען, ווי אויך אָנדולירען דאַמען צו קאָנקורענץ פּרייזען אין דעם ערשטקל. פריזיער-אַנשטאַלט פון א. אָרענשטיין פּאָמאָרסקאַ 3

לעטשניצע

פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען און ערצטליך-רענטגענישער קאַבינעט

זגיערסקאַ 17, טעל. 16-33.

ד"ר ראַקאָווסקי	נאָז, האַלז, אויערן קר.	3-2 11-10 $7^1/_2-6^1/_2$
ד"ר רוזשאַנער	הויט- און געשלעכט-קר.	11-10 2-1
ד"ר גאָלדשטיין-פּאָלאַק	אויגען-קראַנקהייטען	8-7 2-1
ד"ר יוסטמאַן	נערווען-קראַנקהייטען	2-12
ד"ר ראַבינאָוויטש	קינדער-קראַנקהייטען	5-4 12-10
ד"ר פּאַפּיערני	פרויען- און געבורטס-הילף	6-5 1-$11^1/_2$
ד"ר קאַנטאָר	כירורגישע-קראַנקהייטען	2-1.ז 4-3
ד"ר ווינבערג	אינערע הערץ לונגען-קר.	7-$5^1/_2$ 1-11
ד"ר שטופעל	רענטגען	12-10 6-4
א. גראָדזענטשיק	צאָהן-אַרצט	7-3
נ. ראָזעס	צאָהן-אַרצט	2-9

צאָהן-פּלאָמבירונג, בעלייכטונגען, קראָנען, טעכניק, א.אז.וו.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען

רענטגען-אינסטיטוט

היילונג פון הויט-קראַנקהייטען פון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגען-שטראַהלען, פאַר בעשטראַהלונג און דורכליכטונגען, קוואַרץ-לאַמפּע, דיאַטערמיע, לעקטריזאַציע, אַלע מעגליכע אַנאַליזען. א קורס פאַר פּשאַמלער.

אָנמעלדונגען געגען שאַרלאַך (שקאַרלאַטין) פון 4—6 נאָכמ.

די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.

חודש אין דער שטאָט.

[illegible] 4.00 [illegible]

אַבאָנעמענטס-פּרייז: [illegible]

אַנאָנסען-פּרייז: [illegible]

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman

Czcionkami i drukiem „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.